

Gemeente Mook en Middelaar

**Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)
Concept Beleidsnota 2008 – 2011**

26 maart 2009
Versie 200706

Inhoud

1.	INLEIDING	3
2.	HET WMO-BELEIDSPLAN	5
2.1	Welke onderwerpen scharen we onder de Wmo?	5
2.2	Wat is de filosofie achter de Wmo?	6
2.3	Wat kunnen en mogen we van burgers verwachten?	6
2.4	De relatie tussen gemeente en haar burgers	7
2.5	De relatie tussen gemeente en maatschappelijke organisaties	7
2.6	Integraal beleid	7
3.	WAT VOOR GEMEENTE ZIJN WE NU?.....	11
3.1	Profiel van de gemeente	11
3.2	Vitale dorpen.....	12
3.3	Informatie per kern.....	13
4.	SOCIALE SAMENHANG EN LEEFBAARHEID	15
4.1	Omschrijving	15
4.2	Huidig beleid/ uitvoering	15
4.3	Toekomstig beleid/ uitvoering.....	15
4.4	Activiteitenplanning: welzijnsaspecten in brede zin.....	16
5.	PREVENTIEVE ONDERSTEUNING JEUGD	26
5.1	Omschrijving	26
5.2	Huidig beleid/ uitvoering	26
5.3	Toekomstig beleid/ uitvoering.....	26
5.4	Activiteitenplanning	26
6.	INFORMATIE, ADVIES EN CLIËNTENONDERSTEUNING	30
6.1	Omschrijving	30
6.2	Huidig beleid/ uitvoering	30
6.3	Toekomstig beleid/ uitvoering.....	30
6.4	Activiteitenplanning.....	31
7.	MANTELZORG EN VRIJWILLIGERS.....	32
7.1	Omschrijving	32
7.2	Activiteitenplanning.....	32
8.	BEVORDEREN DEELNAME	33
8.1	Omschrijving	33
8.2	Huidig beleid/ uitvoering	33
8.3	Toekomstig beleid/ uitvoering.....	33
8.4	Activiteitenplanning.....	34
9.	VERLENEN INDIVIDUELE VOORZIENINGEN.....	35
9.1	Omschrijving	35
9.2	Huidig beleid/ uitvoering	35
9.3	Toekomstig beleid/ uitvoering.....	35
9.4	Activiteitenplanning.....	35
10.	MAATSCHAPPELIJKE OPVANG, OGGZ, VERSLAVINGSZORG.....	37
10.1	Omschrijving	37
10.2	Huidig beleid/ uitvoering	37
10.3	Toekomstig beleid/ uitvoering.....	37
10.4	Activiteitenplanning: de zorgkant van de WMO.....	38
11.	BINDING MET ANDERE REGELINGEN	40
11.1	WWB en Wmo	40
11.2	Activiteitenplanning.....	41
12.	BURGERPARTICIPATIE EN KLANTTEVREDENHEID.....	43
12.1	Burgerparticipatie in de wet	43
12.2	Klankbordgroep Wmo wordt Wmo-raad	43
12.3	Klanttevredenheidsonderzoek.....	43
13.	EVALUATIE AAN DE HAND VAN ACTIEPUNTEN	45
14.	BIJLAGE: NOTITIE ONDERSTEUNING MANTELZORG EN VRIJWILLIGERSWERK	46

1. Inleiding

Op 1 januari 2007 is de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) ingevoerd. Kijkend naar de complexiteit en de tijdsdruk bestond er de vrees dat dit wel eens chaotische toestanden tot gevolg kon hebben. Terugblikkend mag worden geconstateerd, dat dit gelukkig niet bewaarheid is. Uiteindelijk is de invoering zowel voor de cliënten als voor de zorgaanbieders goed verlopen, alhoewel niet zonder zorgen en zeker niet zonder grote inspanningen. Daarvoor zijn beslist waarderende woorden op z'n plaats.

Bij de invoering van deze nieuwe wet is het accent vooral komen te liggen op de zorgcomponenten die betrekking hebben op de woonsituatie. Dit is een logisch voortvloeisel uit de opname van de Wvg in de Wmo en de uitname bij de AWBZ van de hulp bij het huishouden. Vooral dit laatste aspect betekende een grote verandering voor de zorgaanbieders en hun werknemers.

Maar de Wmo is meer dan een wet die dit soort zaken regelt. In essentie is het doel van de wet het bieden van mogelijkheden aan de burgers om volop aan het maatschappelijk leven mee te doen. Hulp in de directe leefomgeving is daar één aspect van, maar uiteindelijk omvat dit een breder kader dat wel korthedshalve met wonen, welzijn en zorg wordt aangeduid.

Nu verplicht de Wmo ons om voor de periode 2008 tot 2012 een algemene beleidsnota over deze onderwerpen vast te stellen. Dit uitgangspunt grijpen wij aan om eens goed te kijken naar de volle breedte van de genoemde beleidsterreinen. Daarom gaan we in deze nota in op ruimtelijke zaken, besteden we aandacht aan het voorzieningenniveau in de welzijnssector c.a. en nemen we facetten van de zorgsector die een rol spelen onder de loep.

Daarbij zal telkens worden gekeken naar de vraag "Waar staan we" om vervolgens –vanzelfsprekend!- door te gaan naar "Waar willen we naar toe". Dit toekomstbeeld gaan we echter niet op filosofische wijze benaderen, maar heel concreet. Daarbij kijken we realistisch naar de mogelijkheden en naar de financiële spankracht. Want op een virtueel, onhaalbaar beleidsverhaal zit niemand te wachten.

Als het dan gaat om de verschillende onderwerpen die opgesomd zijn bij het hoofdstuk over de ruimtelijke aspecten, moet er geen Nota Ruimtelijke Ordening worden verwacht. Nee, in deze nota gaat het dan om het aanpakken van een aantal concrete belemmeringen die deelname aan de maatschappij in de weg staan of om verbeteringspunten. Met opzet spreken we in de vorige zin over "een aantal". Want er is op ruimtelijk gebied in de loop van de jaren al heel veel bereikt. Toch vraagt bijvoorbeeld de uitvoering van het beleidsplan voor de speelvoorzieningen om inspanningen. Maar naar verhouding kan dit hoofdstuk beperkt van omvang zijn.

Dat geldt niet voor het hoofdstuk over de welzijnsvoorzieningen. Onze gemeente wordt wat dit betreft wel als beleidsarm omschreven. Nu hoeft dit niet louter negatief uit te pakken. Want de terughoudendheid van de gemeente heeft het voortbestaan of de vorming van levensvatbare, gezonde initiatieven niet in de weg gestaan. Zo heeft het ontbreken van jaarlijkse exploitatiesubsidies voor de drie gemeenschapshuizen en voor de vele verenigingen niet geleid tot een schrale sociale kaart. Er zitten daarom geen bijlagen bij deze nota met subsidieregelingen voor de verschillende welzijns categorieën!

Maar de langjarige financiële problemen van de gemeente hebben aan de andere kant wel tot gevolg gehad dat er ook leemten zijn ontstaan in het aanbod die haaks staan op de participatiegedachte. In deze nota zullen we daarom mogelijkheden voor verbeteringen aangeven. Zo ontstaan er de komende jaren in de accommodatiesfeer interessante opties. Ook een wezenlijk iets als ondersteuning van het vrijwilligersbeleid wordt opgepakt. Voor culturele vorming in het onderwijs, toch de basis van het cultuurbeleid, zullen we ook met nieuwe mogelijkheden komen. Maar het is de vraag of de wens om weer muziekonderwijs aan te bieden wel wenselijk en haalbaar (lees: betaalbaar) is.

Omdat in de zorgsector in de loop van de tijd een uitgebreide infrastructuur tot stand is gebracht, zijn hier geen grote, nieuwe beleidsinspanningen aan de orde. Wel zijn er interessante initiatieven als de proef met een CWI loket voor jongeren die niet leren en/of werken en plannen voor arbeidsmarkt re-integratie. Ook de mantelzorgers vergeten wij niet.

In het laatste hoofdstuk geven we de te realiseren actiepunten voor een eerste evaluatie van de Wmo.

De WMO vraagt een toenemende samenwerking op het vlak van beleid en uitvoering rond de thema's wonen, welzijn, zorg, werk en inkomen (in de komende jaren worden de werkvelden, als het aan de staatssecretaris ligt, nog uitgebreid met andere). Als de gemeente met name op het vlak van welzijn beleidsarm is, dan verwacht de Wmo van de gemeente meer inzet. Dit beleidsplan bevat aanzetten om hierin een aantal stappen vooruit te zetten.

De gemeenteraad werkt momenteel met een extern bureau aan de formulering van een toekomstvisie. De strategische elementen uit de hierboven gegeven opsomming en uit de volgende hoofdstukken zullen niet alleen in het beleidsplan aan de orde komen, maar ook in de toekomstvisie. Daarmee bewerkstelligen we een samenhangend kader voor de toekomst.

Tot zover de algemene grondgedachte van deze Beleidsnota Wmo, voorzien van enkele voorbeelden ter verduidelijking hiervan. Hierna werken wij deze hoofdlijn verder uit. Naast de genoemde voorbeelden komen er ook diverse andere onderwerpen aan de orde waaraan wij impulsen willen geven.

2. Het Wmo-beleidsplan

In het Wmo-beleidsplan beschrijft iedere Nederlandse gemeente minimaal éénmaal per vier jaar haar visie op maatschappelijke ondersteuning en de doelen die zij wil bereiken op de negen prestatievelden. Dit staat in artikel 3 van de Wmo.

1. De gemeenteraad stelt een of meer plannen vast, die richting geven aan de door de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders te nemen beslissingen betreffende maatschappelijke ondersteuning.
2. De gemeenteraad stelt het plan telkens voor een periode van ten hoogste vier jaren vast. Het plan kan tussentijds gewijzigd worden.
3. Het plan bevat de hoofdzaken van het door de gemeente te voeren beleid betreffende maatschappelijke ondersteuning.
4. In het plan wordt in ieder geval aangegeven:
  - a. wat de gemeentelijke doelstellingen zijn op de verschillende in artikel 1, eerste lid, onder g, genoemde onderdelen van maatschappelijke ondersteuning;
  - b. hoe het samenhangende beleid betreffende maatschappelijke ondersteuning zal worden uitgevoerd en welke acties in de door het plan bestreken periode zullen worden ondernomen;
  - c. welke resultaten de gemeente in de door het plan bestreken periode wenst te behalen;
  - d. welke maatregelen de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders nemen om de kwaliteit te borgen van de wijze waarop de maatschappelijke ondersteuning wordt uitgevoerd;
  - e. welke maatregelen de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders nemen om voor degene aan wie maatschappelijke ondersteuning als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder g, onderdelen 2°, 5° en 6°, wordt verleend, keuzevrijheid te bieden met betrekking tot de activiteiten van maatschappelijke ondersteuning;
  - f. op welke wijze de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders zich hebben vergewist van de behoeften van kleine doelgroepen.

In 2007 stellen wij, zoals de meeste Nederlandse gemeenten, voor het eerst een dergelijk beleidsplan op.

2.1 Welke onderwerpen scharen we onder de Wmo?

Het beleidsplan is de basis voor de uitvoeringsplannen van de prestatievelden uit de Wmo:

- Prestatieveld 1: leefbaarheid en sociale samenhang
- Prestatieveld 2: preventieve ondersteuning jeugd
- Prestatieveld 3: informatie, advies en cliëntondersteuning
- Prestatieveld 4: mantelzorg en vrijwilligers
- Prestatieveld 5 en 6: participatie van - en individuele voorzieningen voor mensen met een beperking, een chronisch psychisch probleem of psychosociaal probleem
- Prestatieveld 7, 8 en 9: maatschappelijke opvang, openbare geestelijke gezondheidszorg en verslavingsbeleid.

In de visie van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) richt de Wmo zich inhoudelijk ook op andere beleidsterreinen. De staatssecretaris van VWS schreef een paar maanden geleden¹ over de verbinding naar de Wet werk en bijstand (WWB).

---

¹ Brief aan de voorzitter van de Tweede Kamer d.d. 11 april 2007

Op landelijk niveau wordt daarnaast bezien op welke wijze de Wmo de komende periode verder ontwikkeld kan worden. Hierbij zal in het bijzonder de aandacht uitgaan naar de verbindingen met de wet Sociale Werkvoorziening (WSW), de wet Werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA), het preventieve gezondheidsbeleid (WCPV), de wet Inburgering, het Kabinetsprogramma "Jeugd en Gezin" en "van probleemwijk naar prachtwijk" en het beleid gericht op wonen, zorg en welzijn² en kleinschalige woonvoorzieningen. De Wmo is dus zeker géén statische wet.

We kunnen gerust stellen dat de Wmo een grote impact heeft en gaat krijgen op het beleid en uitvoering van verschillende disciplines in en buiten de gemeentelijke organisatie.

2.2 Wat is de filosofie achter de Wmo?

De Wmo heeft tot doel, herstel van de zelfredzaamheid van burgers en hen toerusten om te participeren in de samenleving. Dit geldt voor alle burgers, ongeacht hun eventuele zorgbehoefte. Met de invoering van de Wmo en de daarmee gepaard gaande aanpassingen in de AWBZ wil het kabinet de volgende doelstellingen realiseren:

1. het veilig stellen van de zware en langdurige zorg in de toekomst;
2. de beheersing van de groei in de zorguitgaven;
3. het herstellen van de zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie van burgers;
4. het bevorderen van samenhang in lokaal beleid en lokale uitvoering;
5. het realiseren van noodzakelijke en laagdrempelige ondersteuning dichtbij.

De wet kent de volgende uitgangspunten:

- De eigen, individuele verantwoordelijkheid. Iedere burger is zelf verantwoordelijk voor het regelen van zaken die nodig zijn om te participeren, in overleg met en met steun van zijn eigen sociale netwerk.
- De "civil society": burgers zijn niet alleen verantwoordelijk voor zichzelf maar ook voor elkaar. Waar nodig wordt men geacht elkaar te helpen. De gemeentelijke overheid stimuleert en faciliteert dit volgens de wet waar nodig.
- Algemene lokale voorzieningen. Elke gemeente moet voorzien in een collectief ondersteuningsaanbod waar alle burgers gebruik van kunnen maken. In dit kader moet gedacht worden aan instellingen voor sociaal-cultureel werk, algemeen maatschappelijk werk, sport, cultuur en recreatie.
- Specifieke voorzieningen. Elke gemeente moet voorzien in een persoonsgericht ondersteuningsaanbod voor kwetsbare burgers die, ondanks eigen inspanningen en ondanks ondersteuning van derden, geen oplossingen kunnen vinden. Dit kan liggen op vele levensterreinen die te maken hebben met zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie zoals bevorderen van mobiliteit, woningaanpassingen, huishoudelijke verzorging, praktische hulp, dagbesteding e.d.
- Een grote mate van beleidsvrijheid voor de gemeente. De gemeente is vrij om binnen de aangegeven kaders te kiezen welke lokale voorzieningen hun bijdrage kunnen leveren en welke zij wil ondersteunen. De gemeente wordt verantwoordelijk voor de toegankelijkheid, betaalbaarheid en kwaliteit van deze voorzieningen.
- De gemeente stelt het eigen Wmo-beleid vast in samenspraak met de eigen burgers en de lokale politiek. Afspraken worden vastgelegd in verordeningen.
- De gemeente voert de regie over een samenhangend stelsel van wonen, zorg en welzijn op lokaal niveau.

Het is niet zo dat de Wmo een geheel nieuwe wet is. De wet bevat namelijk enerzijds oude regelgeving (Welzijnswet, Wet voorzieningen gehandicapten Wvg, Openbare Geestelijke Gezondheidszorg OGGZ) en anderzijds nieuwe regelgeving (een paar subsidieregelingen uit de AWBZ -o.a. mantelondersteuning, diensten bij wonen met zorg- en de Huishoudelijke Verzorging uit de AWBZ). Het feit dat er zaken uit de Welzijnswet, de Wvg en de AWBZ onder één regime worden ondergebracht biedt ons de mogelijkheid om alle voorzieningen in onderlinge samenhang te herijken.

2.3 Wat kunnen en mogen we van burgers verwachten?

---

² De regionale Plantafel Wonen, Welzijn, Zorg (WWZ) sprak zich onlangs ook uit voor een verbinding met de Wmo

Onze huidige samenleving zal de komende jaren veranderen, en daarmee ook eenieders rol daarbinnen. Stond eerst de Nederlandse verzorgingsstaat garant voor ondersteuning vanaf de wieg tot het graf nu laten de huidige ontwikkelingen een tegengestelde beweging zien. De "civil society" doet zijn intrede: burgers zijn niet alleen verantwoordelijk voor zichzelf maar ook voor elkaar. Waar nodig wordt men geacht elkaar te helpen. Civil society is een systeem van verbanden waar mensen vrijwillig deel van uitmaken.

De verbanden in een civil society vallen buiten de sfeer van 'gevestigde' verbanden, zoals overheid, de markt en de verbanden van familie en vrienden. De civil society gaat uit van betrokkenheid van burgers bij de publieke zaak, vergroting van maatschappelijk zelfbestuur, minder overheidsbemoeienis, beperking van commerciële invloeden en versterking van gemeenschapszin en tolerantie.

2.4 De relatie tussen gemeente en haar burgers

De positie van de gemeentelijke overheid ten opzichte van haar inwoners wordt met de Wmo opnieuw gedefinieerd. Deze positie was op de verschillende deelterreinen anders: van verstrekkend en controlerend (bijv. bij de Wet voorzieningen gehandicapten) tot bepalend en organiserend (bijv. bij de uitvoering van de Welzijnswet). Het is deze verandering naar facilitator en regisseur die de Wmo zo vernieuwend maakt.

De gemeentelijke overheid stimuleert en faciliteert de civil society waar dat nodig en mogelijk is. Het hele bekostigingsbeleid van het nieuwe zorgstelsel is erop gericht dat burgers in eerste instantie zoveel mogelijk proberen de zorgvraag zelf en/of binnen de eigen omgeving in te vullen. Slechts in die gevallen waar geen voorliggende voorzieningen meer voorhanden zijn komen de voorzieningen van de Wmo in beeld. Deze voorzieningen zullen ook nauwkeurig getoetst moeten worden bij de indicering van de zorgvraag.

De doelgroepen van de Wmo zijn:

- Burgers (leefbaarheid, sociale structuur)
- Burgers met lichamelijke en/of andere beperkingen, met problemen
- Mantelzorgers en vrijwilligers
- Gebruikers/vrijwilligers van welzijnsvoorzieningen

Kwetsbare doelgroepen (vrouwen, allochtonen) worden niet als afzonderlijke doelgroep vermeld. Vanwege het feit dat zij meer risico lopen om van deelname aan de samenleving te worden uitgesloten (zwakkere financiële positie, zorgtaken etc.) verdienen deze doelgroepen natuurlijk wel extra aandacht.

2.5 De relatie tussen gemeente en maatschappelijke organisaties

Bij de uitvoering van de Wmo zal de gemeente op verschillende manieren moeten samenwerken, bijvoorbeeld met woon-, welzijn- en zorgdeskundigen (ketensamenwerking).

De Wmo biedt de kans om de dienstverlening aan burgers en klanten te verbeteren. Met de komst van de Wmo vielen drempels weg bij het organiseren van verdergaande vormen van samenwerking, zoals de verschillende wettelijke kaders, verschillende financierings- en verantwoordingswijzen en verschillende wijzen van aansturing.

We denken bij de inrichting van ketens vanuit de klant. Welke vragen hebben zij, waar ondervinden zij problemen, welke diensten hebben zij nodig, hoe optimaliseren we de samenwerking met onze partners? Vanuit die insteek proberen we een netwerk op te bouwen, waarbij de gemeentelijke rol faciliterend en regisserend is.

2.6 Integraal beleid

De Wmo heeft een interdisciplinaire invloed. De wet raakt binnen de gemeentelijke organisatie de werkgebieden van Ruimtelijke Inrichting, Beheer en Milieu (RIBM), Beheer Openbare Ruimte (BOR), Sociale Zaken (SZ) en Welzijn. Binnen deze werkvelden van de Wmo beschikt de gemeente Mook en Middelaar over het volgende (relevante) beleidskader.

Algemeen:

- Raadsprogramma 2006 – 2009

- Bouwstenen voor leefbaarheid in 2016; 2005
- Onderwijs:
  - Verordening voorziening huisvesting onderwijs; 2004
  - Verordening leerlingenvervoer; 2002.
  - Instructie leerplichtambtenaar; 2007
- Volksgezondheid:
  - Wet collectieve preventie volksgezondheid
- Bibliotheek:
  - Productenboek bibliotheek
- Sociale Zaken:
  - Werk en Inkomen:
    - Kadernota Wet werk en bijstand (2004)
    - Toeslagenverordening (2006)
    - Re-integratieverordening (2006)
    - Beleidsnotitie Reïntegratie (2004)
    - Afstemmingsverordening (2006)
    - Verordening Cliëntenparticipatie (2004)
    - Notitie verantwoording WWB (2004)
    - Heronderzoeksplan; (2004)
    - Handavingsplan Wet werk en bijstand (2004)
    - Verordening inzake fraude, terugvordering en verhaal Wet werk en bijstand (2004)
    - Beleidsnotitie Langdurigheidstoelage (2004)
  - Wonen, welzijn, zorg (externe rapporten):
    - WWZ visienota "vitaal tot in de kern" (2005)
    - huisbezoekenproject 70-plussers (2006)
  - Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)
    - Kadernota WMO (2006)
    - Visie op Wmo (2006)
    - Verordening Wmo (2006)
    - Besluit maatschappelijke ondersteuning (2006)
    - Verordening Voorzieningen Gehandicapten (2006)
    - Besluit financiële tegemoetkomingen gehandicapten (2006)
  - Overigen:
    - Verordening wet kinderopvang (2004)
    - Verordening Wet Inburgering (2007)
- Volkshuisvesting:
  - Plan van aanpak actualiseren bestemmingsplannen; 2006

Er bestaat dus veel samenhang tussen de verschillende, al dan niet onder de Wmo vallende, beleidsterreinen. Aan de hand van alleen de prestatievelden kunnen alle vraagstukken op het terrein van wonen, zorg en welzijn niet worden opgelost. Er is samenhangend beleid nodig met o.a. de beleidsterreinen werk en inkomen, sport, gezondheid, ruimtelijke ordening en cultuur.

De rode draad is "meedoen". En voor "meedoen" is voor velen betaald werk het startpunt. Ook is het hebben van een dak boven je hoofd cruciaal. Vandaar dus ook (aangepast) wonen. Voor degenen die van hun pensioen genieten geldt ook dat meedoen, vaak door het ontploien van activiteiten, belangrijk is voor het echte "genieten".

Ook voor degenen die buiten hun schuld niet werken, geldt dat het vinden van zinvolle activiteiten, blijven meedoen dus, bijdraagt aan hun gevoel voor eigenwaarde en dus aan hun functioneren. Participeren in de samenleving staat dus centraal. "Iedereen doet mee!". Om die belofte waar te maken kiest de gemeente voor een brede, integrale benadering van de Wmo vanuit het behoeft patroon van de burger.

De socioloog/psycholoog Maslow heeft een theorie ontwikkeld, die uitstekend aansluit op de door ons voorgestane individuele, maar ook integrale en inclusieve benadering en die als fundament kan dienen voor ons concreet te ontwikkelen beleid, de zogenaamde *piramide (van Maslow)*. De piramide vertalen wij naar "behoefte ladder".

De achterliggende filosofie is dat, om treden op deze ladder te kunnen stijgen, tenminste voldaan moet zijn aan de behoeften op lager liggende treden. Om zichzelf als gezonde persoonlijkheid te kunnen ontwikkelen moeten een aantal fundamentele menselijke behoeften minimaal zijn bevredigd. Al deze fundamentele

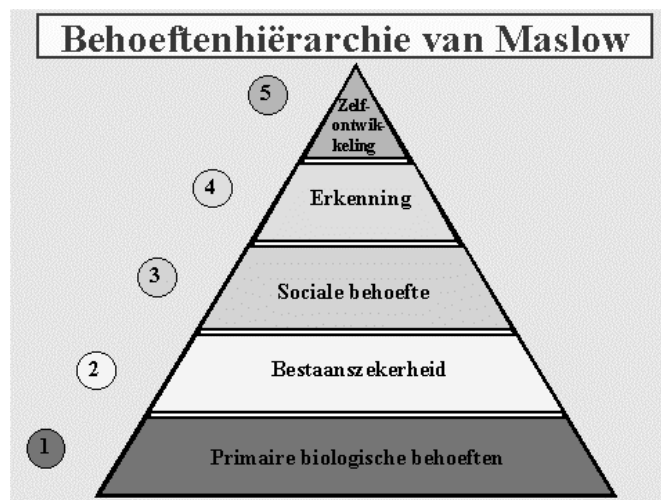

behoefte zijn aangeboren. Elk individu doorloopt dan ook een bepaalde behoeftenopbouw: je voldoet eerst aan je basisbehoeften, voordat je aan luxere, 'minder noodzakelijke' behoeften kunt voldoen.

De basisbehoeften bestaan uit fysieke behoeften (eten, drinken, kleding, onderdak, je gezond voelen). Direct daarboven komt de behoefte aan veiligheid, vervolgens de sociale behoeften ("erbij horen"), daarna de behoefte aan waardering en erkenning en tot slot de behoefte aan zelfactualisatie (zelfontplooiing).

Bijvoorbeeld: mensen willen allereerst gezond zijn, een dak boven zijn hoofd hebben en zich geen zorgen hoeven te maken om de dagelijkse levensbehoeften voordat ze openstaan voor andere activiteiten en contacten. Pas wanneer aan die voorwaarden is voldoen kunnen zij zich richten op het leveren van een actieve bijdrage aan hun omgeving.

De behoeftenladder ziet er als volgt uit:

De redenering is dat degenen die het hoogste punt hebben bereikt, hun mogelijkheden optimaal hebben benut. Dit is het hoogste punt van maatschappelijke participatie. De 0-lijn geeft aan dat zowel preventieve als curatieve maatregelen noodzakelijk zijn om ervoor te zorgen dat er zo min mogelijk personen onder de 0-lijn komen, of om ervoor te zorgen dat zij er weer boven komen.

Naast het feit dat het voor de individuele persoon niet meer mogelijk is om mee te kunnen doen, is er een vergroot risico dat zijn/haar gedrag een negatief effect heeft op zijn/haar omgeving. Er is een keur aan mogelijkheden in preventieve sfeer om te bevorderen dat men meedoet in de samenleving. Scholen, sportgelegenheden, recreatieve en culturele gelegenheden zijn natuurlijke leer- en ontmoetingsplaatsen. Daarnaast staan ons als gemeente een aantal curatieve instrumenten ter beschikking, denk daarbij o.a. aan de Wet werk en bijstand (Wwb) met haar re-integratie-instrumenten en de curatieve dienstverlening in het kader van de Wmo zelf.

Uitgaand van de mens als individu of als deel van een groter sociaal verband die zich ontwikkelt en functioneert, leidt dit er toe om niet alleen de 9 prestatievelden zelf af te lopen, maar er ook sterk mee verbonden beleidsvelden bij te betrekken zoals: wonen, gezondheid, sport, de inrichting van openbare ruimte, onderwijs, werk en bijstand.

Dit betekent dat, aan de hand van het centrale thema "Iedereen doet mee!" een verbinding wordt gelegd tussen prestatievelden, beleidsvelden en activiteiten. Dit alles om ervoor te zorgen dat de burger die ondersteuning krijgt die bij hem/haar past om "Meedoen" mogelijk te maken.

Daarbij zijn drie hoofddoelen te benoemen:

1. Mensen kunnen prettig samenleven in sterke wijken met voldoende toegankelijke gebouwen, diensten en voorzieningen
2. Met behulp van actieve inwoners, kan iedereen meedoen aan de samenleving.
3. Inwoners zijn (eventueel met ondersteuning) in staat zo lang mogelijk en zo zelfstandig mogelijk te blijven functioneren.

De gemeente neemt haar rol serieus en wil samen met haar burgers aan de slag om de voorwaarden voor een optimale leefomgeving te scheppen. Daarbij koesteren wij het rijke verenigingsleven en het vele particulier initiatief.

3. Wat voor gemeente zijn we nu?

3.1 Profiel van de gemeente

Het startpunt voor het opstellen van beleid ligt in de huidige realiteit: wat is aanwezig in de gemeente en wat niet? Wat leeft er in de gemeenschap? Wat zijn de sterke en zwakke punten, hoe hangen die samen en hoe kunnen we gezamenlijk de sterke punten versterken en de zwakke punten verbeteren?

Tijdens een raadsconferentie in maart 2007, waaraan raadsleden en ambtenaren deelnamen, is er een zogenaamde sterkte-zwakke-analyse gemaakt van de gemeente. Deze analyse vormt de basis voor dit hoofdstuk en is daar waar nodig aangevuld met statistische gegevens, relevant beleid en andere informatie.

Veel onderwerpen gaan over verschillende thema's, maar hebben onderling een samenhang. Integraal kijken is dan ook essentieel in dit stadium van de toekomstvisie. Om toch een overzichtelijk beeld te krijgen, is dit hoofdstuk onderverdeeld in vier thema's: gemeenschap, ruimte, economie en gemeentebestuur.

3.1.1 Gemeenschap

Niet alleen de aantrekkelijke en groene omgeving maakt de gemeente prettig om te wonen en te leven. De gemeenschap in de kernen is kleinschalig en saamhorig, men voelt zich veilig en er is een bruisend en actief verenigingsleven. Er zijn voldoende basisvoorzieningen voor onderwijs, (medische) zorg en cultuur.

Maar het zal inzet vragen om dit leefklimaat in de toekomst vast te houden en waar mogelijk te versterken. Een uitdaging die de komende jaren gaat spelen, is bevolkingskrimp, ontgroening en vergrijzing. De bevolking krimpt in grote delen van Nederland, en ook in Mook en Middelaar is de krimp begonnen: de kernen zullen minder mensen tellen. Overigens betekent dit niet dat er geen woningen meer gebouwd hoeven te worden, door de verdunning van de huishoudens (minder bewoners per woning) zijn er de komende jaren nog wel extra woningen nodig.

Vergrijzing is het tweede grote demografische vraagstuk in Nederland, en ook voor Mook en Middelaar wordt een sterke vergrijzing voorspeld: in 2035 zal ongeveer 50% van de bevolking ouder zijn dan 60 jaar (nu is dat 25%). De vergrijzing zal zich vertalen in een grotere behoefte aan seniorenwoningen en –voorzieningen, maar biedt in de vorm van de senioreneconomie ook kansen.

Minder mensen, met relatief minder jongeren en veel ouderen dus. Dit zal ook zijn weerslag hebben op de activiteiten in de kernen: verenigingen die gericht zijn op jongeren zullen meer moeite hebben om actief te blijven. Daarnaast legt dit ook een druk op voorzieningen zoals scholen. Om toch in de toekomst te kunnen blijven voorzien in de behoefte aan voorzieningen, moet gedacht worden aan manieren om efficiënter om te gaan hiermee. Clustering is een goed voorbeeld. Clustering van voorzieningen in een dorp (school bij gemeenschapshuis e.d.) maar misschien ook clustering van voorzieningen tussen dorpen. Vooral op dit laatste punt zal er dan nog de nodige moeite worden gedaan, want de kernen hebben een duidelijk eigen karakter en vormen veelal een hechte gemeenschap.

3.1.2 Ruimte

Maas en uiterwaarden, Mookerheide, Mookerplas, Sint Jansberg; dit zijn maar enkele van de vele plekken in de gemeente die ervoor zorgen dat de omgeving veel kwaliteit heeft. De gemeente 'barst' van de groene ruimte, van bos en natuur, van water. Waar je ook woont in de gemeente, je bevindt je in de natuur. Dit is een sterke eigenschap van de gemeente, die ervoor zorgt dat inwoners het prettig wonen vinden én die mensen van buiten aantrekt. Recreatie & toerisme heeft dan ook voor een belangrijk deel haar bestaansrecht in de groene en blauwe kwaliteiten van Mook en Middelaar.

Al deze ruimteclaims vanuit 'het groene en blauwe' zorgen er wel voor dat er relatief weinig ruimte is in de gemeente om te groeien in rode functies (wonen, bedrijventerrein) en grijze functies (infrastructuur): meer dan de helft van de ruimte is beschermd natuurgebied.

De ligging van Mook en Middelaar – tegen Nijmegen aan, goed ontsloten via de A73, de N271 en de Maas – zorgt ervoor dat de groene (en andere) kwaliteiten door veel mensen benut kunnen worden. Deze goede bereikbaarheid is belangrijk om de omgevingskwaliteiten van de gemeente goed te kunnen gebruiken en benutten – nu en in de toekomst. Met de realisatie van een station in Molenhoek zal ook de bereikbaarheid via openbaar vervoer verbeteren.

Tegelijk is de goede bereikbaarheid ook een aandachtspunt: de grootste ontsluitingsweg (N271) loopt dwars door Mook en direct langs Plasmolen, waardoor er verkeersoverlast is in de kern. Veel verkeer vanuit Groesbeek gaat door de dorpen; een goede oplossing hiervoor is er nog niet. De spoorlijn doorsnijdt Molenhoek.

3.1.3 Economie

Recreatie & toerisme is een belangrijke economische pijler van de gemeente. Als wordt gekeken naar het aantal banen, dan blijkt dat vooral het toerisme heel belangrijk is voor de gemeente.

Het toerisme dankt haar bestaansrecht vooral aan de hoge groene en blauwe kwaliteiten: ontspannen en recreëren in de natuur of op het water. Veel toeristische bedrijvigheid is hier direct of indirect op gericht.

Maar de toeristisch-recreatieve sector wordt soms als vanzelfsprekend ervaren in Mook en Middelaar. Steeds meer Nederlandse gemeenten (ook buurgemeenten) ontdekken de mogelijkheden van deze sector en worden hierin gestimuleerd (denk bijvoorbeeld aan het opzetten van nationaal park Maasduinen). Dit betekent dat de toeristisch-recreatieve sector in de gemeente meer concurrentie krijgt. Het is daarom belangrijk de komende jaren voldoende aandacht te geven aan het verder ontwikkelen van het toerisme. Daarbij moet gezocht worden naar onderscheidend vermogen gebaseerd op de vele basiskwaliteiten zoals de gemeente die heeft vanuit de eigen historie, de ruimtelijke en landschappelijke kwaliteit, de ligging, het eigen karakter van de kernen en de mensen. De bestaande ontdekte en onontdekte kwaliteiten van de gemeente (bijvoorbeeld de uitgebreide cultuurhistorie zoals de Romeinse villa, het accent op outdoor en sport) zijn zo de basiselementen die ingezet kunnen worden voor een eigen toeristisch profiel van Mook en Middelaar.

Naast de toeristisch-recreatieve sector heeft Mook en Middelaar nog enkele losse economische activiteiten die van belang kunnen zijn in het kader van de toekomstvisie. Voor het overige is de gemeente vooral een woongemeente: er is minder dan 1 arbeidsplaats per 5 inwoners (regionaal gemiddelde: 1,75 per 5 inwoners). De bedrijvigheid die er is, is kleinschalig.

3.1.4 Gemeentebestuur

De kleinschaligheid van de gemeente heeft ook gevolgen voor het bestuur: de gemeentelijke organisatie. De kleinschaligheid wordt gezien als een sterk punt omdat men elkaar binnen de gemeente en de gemeenschap snel weet te vinden. Tegelijkertijd zijn er beperkingen. Ondanks de goede kwaliteit van het ambtelijke apparaat, kan niet alles worden opgepakt. De gemeente zal slim met haar mogelijkheden om moeten gaan en duidelijke prioriteiten moeten stellen. Daarnaast zijn de financiële mogelijkheden in het verleden beperkend geweest ten aanzien van het realiseren van ambities, en nog is de financiële positie van de gemeente niet sterk. Samenwerking wordt gezocht met Bergen en Gennep, maar dit heeft nog niet geleid tot een eenduidige en sterke regio. Naar het westen en oosten toe zijn er weinig relaties; de 'fysieke' grenzen van de Maas en de landsgrens zijn tot nu toe redelijk hard gebleken.

Wat betreft de bovenlokale samenwerking levert de ligging van Mook en Middelaar specifieke vragen op. De gemeente heeft van oudsher een oriëntatie op het Knooppunt Arnhem Nijmegen (KAN), maar vormt tegelijkertijd de groene Kop van Limburg samen met Bergen en Gennep. De noodzaak om te komen tot duidelijke keuzes wordt onderkend en er is enthousiasme om hieraan te werken; de toekomstvisie is hier een duidelijk voorbeeld van. Daarbij wil de gemeente kijken hoe de kleine gemeentelijke organisatie efficiënter ingezet kan worden, waar samenwerkingsverbanden gewenst zijn en hoe de kracht in de eigen gemeenschap gemobiliseerd kan worden.

Belangrijk daarbij is de communicatie vanuit de gemeente. Dit wordt alom gezien als een punt van verbetering: de gemeente kan beter, eerder en gericht communiceren met haar bevolking dan tot nu toe het geval is.

3.2 Vitale dorpen

Vitale dorpen zijn dorpen met een hechte gemeenschap, een actief verenigingsleven, voldoende maatschappelijke en economische voorzieningen, en voldoende en passende woningen. Maar ook veiligheid (verkeer, criminaliteit), bereikbaarheid, milieukwaliteit en omgevingskwaliteit spelen een rol. Kortom, het begrip Vitale dorpen is een containerbegrip, dat door iedere dorpsgenoot anders zal worden geïnterpreteerd. Maar dat maakt het streven naar vitale dorpen niet minder belangrijk. In deze paragraaf schetsen we een aantal kenmerken van de dorpen in Mook en Middelaar.

Verenigingsleven

De gemeente Mook en Middelaar kent een bloeiend verenigingsleven. Er zijn onder andere: 3 carnavalsverenigingen, 2 gilden en schutterijen, 3 harmoniekorpsen en drumbands en fanfares, 7 zangverenigingen, 5 overige muziekverenigingen, 2 heemkundeverenigingen, 2 scoutinggroepen, 1 toneel- en cabaretvereniging, 3 ouderenverenigingen (afdelingen van de KBO) en 3 vrouwenverenigingen. (bron: digitale gemeentegids). Op het gebied van sport is er een badmintonvereniging, 3 biljartclubs, 1 turnclub, 2 korfbalverenigingen, 1 tafeltennisvereniging, 2 tennisverenigingen en 2 voetbalverenigingen.

Het Burgerjaarverslag 2007 meldt dat RKS V Eendracht'30 het initiatief heeft genomen om samen met verschillende verenigingen en onder begeleiding van het 'Huis voor de sport Limburg' een visie te ontwikkelen op de vereniging van de toekomst. SV Astrantia heeft dit voorbeeld gevolgd en is ook gestart met de ontwikkeling van een toekomstvisie.

Maatschappelijke voorzieningen

De gemeente kent drie gemeenschapshuizen: in Mook, Molenhoek en Middelaar.

Sport

In de verschillende kernen zijn veel voorzieningen op het gebied van de binnen- en buitensport. In Molenhoek ligt een gymnastiekzaal, en in Mook, Molenhoek en Middelaar liggen sportparken. Er zijn tennisbanen in Molenhoek en in Middelaar. Voorts kent de gemeente nog een manege en een skibaan. De gemeente biedt ook de liefhebbers van watersport veel mogelijkheden.

Medische voorzieningen

Er zijn twee apotheken, drie fysiotherapeuten, en huisartsen in Molenhoek en Mook. Voorts zijn er twee tandartsen. Er is geen verpleeghuis in de gemeente.

Onderwijs

Er zijn drie basisscholen (Mook, Molenhoek en Middelaar). Voor het voortgezet onderwijs heeft Nijmegen voldoende aanbod. Er is een peuterspeelzaal in Mook.

Bereikbaarheid

De openbaar vervoerverbindingen zijn niet voldoende. Vanuit de gemeente zijn Nijmegen en Venlo per bus bereikbaar, maar Groesbeek niet. Weliswaar worden de kernen Molenhoek en Mook bediend door de buslijnen 1, 83 en 84, maar blijft Middelaar echter van een busverbinding verstoken.

In de loop van volgend jaar krijgt Molenhoek een permanente halte op de spoorverbinding Nijmegen - Boxmeer. In de spitsuren rijdt de trein ieder kwartier. Het station Mook-Molenhoek wordt de eerste nieuwe treinhalte die de Stadsregio Arnhem Nijmegen de komende jaren wil ontwikkelen in het kader van de Stadsregiorail.

3.3 Informatie per kern

De gemeente heeft vier kernen: Mook, Middelaar, Plasmolen en Molenhoek. Op 1 januari 2005 telde de gemeente 8.012 inwoners, waarvan 3.096 in Mook, 931 in Middelaar, 3.659 in Molenhoek en 326 in Plasmolen. Hieronder geven we –nadrukkelijk niet limitatief- wat indrukken van de woonkernen weer.

3.3.1 Mook

Mook is een rustig kerkdorp, waarin het gemeentehuis is gelegen. Mook geniet enige bekendheid door de Mookerheide, een bos- en heidegebied waar in 1574 de Slag op de Mookerheide plaatsvond.

Een belangrijk lopend project is het centrumplan Mook dat in een samenwerkingsovereenkomst met Woonmaatschappij Maasland tot stand komt. Mook wil in het centrum ondermeer 80 appartementen en woningen bouwen en een groot multifunctioneel centrum met horeca, sporthal, bibliotheek en jeugdsoos. Op 30 augustus heeft de gemeenteraad het voorlopig ontwerp van het centrumplan behandeld.

3.3.2 Molenhoek

Molenhoek ligt ten zuiden van de stad Nijmegen. Bijzonder aan dit dorp is dat de provinciegrens tussen Limburg en Gelderland door het dorp loopt: het ligt grotendeels in de gemeente Mook en Middelaar (Limburg) en gedeeltelijk in de gemeente Heumen (Gelderland). Op 1 januari 2005 woonden er 3659 mensen in het Limburgse deel.

Onder de faciliteiten in Molenhoek bevinden zich een winkelcentrum (met een supermarkt, café, cafetaria, kledingwinkel, drogisterij, apotheek, fietsenwinkel, opticiën, bakkerij en slagerij), een dorps huis, een jeugdhonk, een skibaan, binnen- en buitentennisbanen, een basisschool, een VMBO-vestiging van het Kandinsky College en Rooms-Katholieke kerk. Molenhoek staat onder andere bekend om haar relatief hechte gemeenschap. Carnaval en de kermis ('Molenhoekdag' genaamd) worden ieder jaar drukbezocht door de inwoners van Molenhoek. (bron: Wikipedia 2007)

Het burgerjaarverslag 2006 meldt dat de gemeente samen met het schoolbestuur en de woningstichting 'De Vuurkuul' (nu: Destion) de mogelijkheden voor vervangende nieuwbouw van basisschool de Grote Lier verkent.

3.3.3 Middelaar

Middelaar is gelegen tussen de Maas en de heuvels van Plasmolen en Groesbeek. Middelaar kent een zeer actieve gemeenschap die in 2005 het Dorpsomgevingsprogramma Middelaar heeft opgesteld en recentelijk een Toekomstvisie en Leefbaarheidsagenda DOP Middelaar. Er was in het verleden een dorpsraad maar die is gestopt.

Het dorp heeft een agrarisch karakter, dat de bewoners graag willen behouden. Tegelijkertijd staan de landbouwbedrijven onder druk door bijvoorbeeld aangescherpte regelgeving en de beleidslijn Grote Rivieren. Het woonklimaat is een groot aandachtspunt omdat er de afgelopen tien jaar niets meer is gebouwd. Dit heeft onder andere te maken met de ruimtelijke beperkingen door omliggende natuurgebieden en de Beleidslijn Grote Rivieren.

Het dorp kent een hechte en sociale gemeenschap, maar wegtrekkende jongeren (die geen huis kunnen vinden in Middelaar) vormen een bedreiging. Het voorzieningenniveau is gering en bestaat uit een school, een kapper, een bloemist en een cafe met cafetaria. Twee keer in de week rijdt er een winkelwagen door het dorp. Voor de meeste boodschappen en voor medische voorzieningen moet men naar Mook of verder. Het dorp heeft sportaccommodaties in de vorm van voetbal- en korfbalvelden, een tennisclub en een scoutingvoorziening. 't Dörpshuus biedt onderdak aan veel verenigingen. Het dorp is niet ontsloten met openbaar vervoer, en ligt vrij geïsoleerd.

3.3.4 Plasmolen

Plasmolen is gelegen tussen de Maas en de gemeente Groesbeek. De N271 scheidt het dorp van de stuwwallen, waaronder de Sint-Jansberg. De Sint-Jansberg is een uniek wandelgebied, gelegen op de stuwwal. het gebied bestrijkt circa 250 hectare en is eigendom van Natuurmonumenten. Het Pieterpad loopt door dit gebied.

Kunstenarskolonie Plasmolen

Honderden kunstenaars vonden vanaf 1900 een plek in de natuur rondom Plasmolen. Jacques van Mourik was een van hen en zijn aanwezigheid deed in de jaren 1900-1930 meer kunstschilders doen besluiten zich in deze omgeving te vestigen. (bron: Wikipedia 2007)

4. Sociale samenhang en leefbaarheid

“Waar staan we en waar willen we naar toe”

4.1 Omschrijving

Het eerste prestatieveld 'bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten', is ruim en breed geformuleerd. De gemeente heeft een grote vrijheid om lokaal invulling te geven aan het begrip “leefomgeving” en om daarbij prioriteiten te stellen, rekening houdend met bevolkings-samenstelling en lokale tradities.

Er zijn vele manieren waarop gemeenten de sociale samenhang kunnen bevorderen, bijvoorbeeld door te zorgen voor aantrekkelijke plekken waar burgers elkaar kunnen ontmoeten. Een wijkcentrum waar verschillende zorg- en welzijnsfuncties worden gecombineerd, maakt het mogelijk dat verschillende groepen elkaar regelmatig tegenkomen. Leefbaarheid gaat over het wonen in een prettige en veilige omgeving, met de mogelijkheid om (thuis of in de buurt) gebruik te kunnen maken van (eenvoudige) zorg-, welzijns- en gemaksdiensten. Dit prestatieveld raakt daarmee wonen, ruimtelijke ordening, integratiebeleid, veiligheid en economie.

Uitgangspunten zijn dat:

- Gemeenten vooral aansluiten bij initiatieven van bewoners zelf, sport- en buurtverenigingen en dergelijke, zodat de voorzieningen in de omgeving goed aansluiten bij de wensen en behoeften van de bewoners;
- Sociale samenhang vooral wordt bevorderd door oplossingen/maatregelen die niet voor specifieke doelgroepen gelden maar voor iedereen bruikbaar zijn;
- Civil society: het creëren van een zodanige sociale structuur dat mensen voor elkaar klaar staan.

4.2 Huidig beleid/ uitvoering

Regionaal

Onder het huidige beleid, dat onder dit prestatieveld valt, vallen o.a. de volgende regionale (beleids)onderwerpen:

- Regionale Woonvisie
- Nog vast te stellen Regionale uitvoeringsprogramma Wonen, Welzijn en Zorg

Lokaal:

Onder het huidige beleid, dat onder dit prestatieveld valt, vallen o.a. de volgende lokale (beleids)onderwerpen:

- Dorps OntwikkelingsPlan Middelaar;
- Nog vast te stellen Lokale uitvoeringsprogramma's Wonen, Welzijn en Zorg;
- Volkshuisvestingsbeleid;
- Subsidie bibliotheek;
- Subsidie muziekschool;
- Brede School Molenhoek;
- Speel- en ontmoetingsplaatsen;
- Exploitatie (binnen & buiten) sportcomplexen;
- Subsidie sportverenigingen, culturele verenigingen, emancipatie , vormingswerk, oudheidskundige verenigingen, nationale en plaatselijke festiviteiten, sociaal-cultureel werk;
- Kadernota Ouderenbeleid;
- Sociale alarmering en maaltijdvoorziening.

4.3 Toekomstig beleid/ uitvoering

(Beleids)onderwerpen die hiervoor ingezet kunnen worden, zijn:

- Volkshuisvestingsbeleid;
- Veiligheidsbeleid;
- Dorpsplatforms;
- Cultuurbeleid;

- Accommodatiebeleid;
- Onderwijsbeleid/ educatieve agenda;
- Jeugdbeleid;
- Sportbeleid;
- Ouderenbeleid;
- Armoedebeleid;.

Leefbaarheid en burgerparticipatie zijn nauw met elkaar verbonden. In "Vitaal tot in de kern" (februari 2005) wordt gesproken over nieuwe trends in besturen. In deze visie (op wonen, welzijn en zorg) komt de directe betrokkenheid van de burgers in de kernen bij de ontwikkeling van de uitvoeringsprogramma's tot uitdrukking in. Uiteraard behouden de gemeenten daarbinnen hun eigen verantwoordelijkheid waar het gaat om visieontwikkeling op het (middel)lange termijn.

De gemeente Mook en Middelaar wil in alle kernen met inwoners samenwerken aan de leefbaarheid door middel van het opstellen van een dorpsontwikkelingsplan (DOP) per dorp. Het doel bij dit project is drieledig:

1. samen met burgers komen tot een structurele aanpak voor leefbaarheidvraagstukken in de kleine kernen en,
2. het per kern realiseren van basisvoorzieningen op maat, naar behoefte van én met medewerking van burgers met de bedoeling dat ook voor de langere termijn draagvlak blijft bestaan voor instandhouding van de voorziening.
3. in elke kern ontstaat, vanuit de gemeenschap, een dorpsraad die structureel een aanspreekpunt vormt voor de gemeente.

Uitgangspunten hierbij zijn:

- de inwoners denken mee over de ontwikkeling van hun eigen dorp in de toekomst;
- er wordt draagvlak onder de inwoners gecreëerd, waardoor men ook eerder bereid is in de toekomst inzet te plegen voor het welslagen van diverse projecten;
- er vindt terugkoppeling/discussie plaats naar en met de politiek over de opgesteld dorpsplannen.

In Middelaar fungeert al een DOP. Een dergelijk model willen we –natuurlijk met inachtneming van de lokale kenmerken- ook in de andere kernen totstandbrengen. We plannen de eerste initiatieven daartoe in het voorjaar van 2008.

4.4 Activiteitenplanning: welzijnsaspecten in brede zin.

Onder het motto "Waar staan we en waar willen we naar toe met onze welzijnsvoorzieningen" beschrijven we in de volgende paragrafen een aantal aspecten, die van belang zijn voor de bevordering van de leefbaarheid.

4.4.1 Kunst en cultuur

In deze paragraaf van de WMO beleidsnota zullen achtereenvolgens de volgende onderwerpen de revue passeren:

- amateur kunst;
- bibliotheekwerk;
- culturele vorming in het onderwijs;
- verdere culturele vorming;
- beeldende kunst;
- overige culturele activiteiten.

4.4.1.1 Amateur kunst

In ons land beoefenen zo'n 5,5 miljoen mensen één of meer vormen van amateur kunst, zoals muziek, dans of theater. De meeste gemeenten in Nederland ondersteunen het verenigingsleven in deze sector door middel van een jaarlijks exploitatiesubsidie. Bij het tot stand komen van deze nota is daarom de vraag aan de orde geweest of, naast de specifieke regeling voor de muziekverenigingen, ook in Mook en Middelaar hiertoe overgegaan zou moeten worden. Besloten is dit niet te doen. Want het ontbreken van dergelijke subsidieregelingen heeft naar onze mening geen negatieve invloed gehad op het verenigingsleven in onze gemeente. Wanneer we nu alsnog met een dergelijke opzet zouden komen, kunnen op zich de contributies verlaagd worden, maar op het functioneren van de verenigingen als zodanig

heeft dit geen effect. Want de contributiehoogte vormt in z'n algemeenheid geen belemmering voor deelname en in individuele gevallen waar dit wel het geval is bestaat er de goed functionerende regeling binnen de bijzondere bijstand.

Voor de muziekverenigingen is er wel een specifieke subsidieregeling in verband met de afwijkende, hoge kostenstructuur. Daarbij valt met name te denken aan de aanschaf van uniforme kledij en van instrumenten en aan de opleidingskosten. Op die manier zijn in het Subsidieplan 2007 de volgende bedragen opgenomen: Harmonie Erica € 13.646; Fanfare St. Caecilia € 5.310; Drum-showband Mook € 2.045. Voor het voortbestaan van deze verenigingen is dit een absolute noodzaak en daarom is er geen reden hier aan te tornen. Wel zou het in de toekomst zo kunnen zijn dat, in het geval dat we weer aansluiting zouden zoeken bij een muziekschool, een gedeelte van het subsidiebedrag overgeheveld wordt naar die muziekschool. Daarnaast willen we per 2008 de verenigingen niet langer verplichten Anjerloten te verkopen. Gelet op het feit dat een derde van de opbrengst voor de verenigingen is gaan we er wel van uit dat men uit eigen beweging hier mee door zal gaan. Maar mocht dit door het ontbreken van voldoende vrijwilligers niet (meer) mogelijk zijn, dan zou het onjuist zijn bestuur en vrijwilligers toch met een verplichting te belasten.

Een speciaal onderdeel van het beleid ten opzichte van met name de amateur kunst is het verlenen van evenementensubsidies. Hiervoor is € 1.950 in de begroting opgenomen. Het basisbedrag is € 250, maar in bijzondere gevallen kan € 500 worden verleend. Als zodanig willen wij deze regeling in stand houden. Wel menen wij dat het ook mogelijk moet zijn om bij bijzondere evenementen als bijvoorbeeld een muziekconcours of een uitvoering door een zangvereniging waaraan professionele kunstenaars meewerken een hogere subsidie te verlenen. Dit zou dan via de raad moeten lopen, met gebruikmaking van de post onvoorzien.

4.4.1.2 Bibliotheekwerk

In Nederland is gemiddeld ongeveer 25% van de bevolking aangesloten bij een openbare bibliotheek. In de gemeente Mook en Middelaar is dit beduidend hoger, namelijk ruim 30%. Maar, omdat de inwoners wat betreft het voorzieningenniveau in grote mate op het Gelderse zijn gericht, vinden we dit ook terug in de gebruikersaantallen. Er zijn namelijk zo'n 1400 personen aangesloten bij de vestiging in Mook; daarnaast wordt ook gebruik gemaakt van het bibliotheekwerk in Gennep, Nijmegen en met name Malden.

Per 2008 bedraagt het structurele subsidie voor de openbare bibliotheek in onze gemeente € 142.845. Voor het overgrote deel wordt dit bedrag gebruikt voor de 19 openstellingsuren per week van de vestiging in Mook. Kleinere bedragen zijn gemoeid met het leesbevorderingsproject De Rode Draad (€ 2.988) en de schoolcollecties in Middelaar en Molenhoek (€ 6.519).

De bibliotheek is aangesloten bij Biblio+, de regionale voorziening op dit gebied voor het Land van Cuijk en Maasduinen. Daarmee wordt een kwalitatieve stap voorwaarts worden gezet. Voor de leden is daarbij vooral van belang dat er gebruik gemaakt kan worden van boeken, Cd's en Dvd's uit alle 8 aangesloten gemeenten, terwijl tevens het gratis lidmaatschap tot en met 17 jaar is ingevoerd. Voor de deelname op langere termijn is dit laatste van groot belang. Ook is er meer aandacht voor leesbevordering in het onderwijs. De interne organisatie is versterkt door de harmonisatie van facilitaire zaken, door een vereenvoudiging van administratieve processen en de gezamenlijke inkoop van boeken e.d.

Een vernieuwingsaspect dat voor Mook van belang is, is de invoering van zelfbedieningsbalies. Om de kosten beheersbaar te houden hebben wij besloten hiertoe over te gaan zodra de nieuwbouw in het Centrumplan Mook gereed is. Door de zelfbedieningssysteematiek kan worden bespaard op de uitgaven. Zouden we hiervoor niet hebben gekozen, dan zou het jaarlijks subsidie naar € 167.000 moeten stijgen. Wel moet in de jaren 2008 en 2009, wanneer er nog geen zelfbedieningsbalie is, tijdelijk een aanvullend bedrag van € 25.000 worden verleend.

Op dit moment is de huisvesting van de bibliotheek duidelijk onvoldoende, maar wanneer in 2010 de nieuwbouw opent in het nieuwe dorpscentrum van Mook, is er sprake van een adequaat onderkomen op een gunstige plek. In combinatie met een toereikend subsidiebedrag is de bibliotheek op de toekomst voorbereid en wordt er wat betreft deze voorziening voldaan aan de uitgangspunten van de Wmo-nota dat de inwoners van onze gemeente volop moeten kunnen participeren. Wel is het aantal openingsuren dan naar verhouding nog beperkt, namelijk 19 uur per week. In Gennep is dit bijvoorbeeld 25 uur en in Bergen 27,5 uur. Maar niet vergeten mag worden dat ook inwoners gebruik maken van de bibliotheken in Malden en in Nijmegen. Dit in ogenschouw nemende, zijn 19 openingsuren per week voldoende.

4.4.1.3 Culturele vorming in het onderwijs

Als het gaat om het meedoen aan het culturele leven mogelijk te maken, is dit een heel wezenlijk onderwerp. Cultuurparticipatie is namelijk erg afhankelijk van het milieu waarin men geboren wordt. Het aanbieden van voldoende aanbod in het onderwijs kan hier een tegenwicht vormen, omdat een ieder dan tijdens de leerplichtige periode kennis kan maken met de verschillende onderdelen van de kunsten: audiovisueel, beeldend, dans, drama, literatuur en muziek. Om die reden wordt de culturele vorming in het onderwijs ook wel beschouwd als de basis van een goed cultuurbeleid.

Ook landelijk wordt de belangstelling voor en het belang van de culturele vorming in het onderwijs steeds groter. In het voortgezet onderwijs krijgen de leerlingen zelfs betalingsbonnen om allerlei voorstellingen, tentoonstellingen enz. te kunnen bezoeken. In het kader van het Actieplan Cultuurbereik stelt het Rijk ook extra middelen beschikbaar voor het basisonderwijs.

In de gemeente Mook en Middelaar hebben de basisscholen de afgelopen jaren telkens één voorstelling of project per groep gehad. Dit is nogal mager. Wij vinden namelijk dat de genoemde onderdelen van de kunsten ieder een paar keer tijdens de schoolperiode aan bod moeten komen. In combinatie met de ervaringen in het voortgezet onderwijs krijgt de jeugd een goed inzicht. Dit kan leiden tot een keus voor een verdere verdieping (leuk: mee doen!), maar natuurlijk ook tot het tegenovergestelde (saai: kappen!). In alle gevallen is het voordeel dat die keus beredeneerd is, want het is dan een keuze die op eigen ervaringen is gestoeld.

Wij hebben gekeken hoe er een interessant extra aanbod voor de scholen kan komen. Daarbij zijn wij gestuit op het projectaanbod van kunstencentrum De Stroming in Wijchen. Dit biedt ruime mogelijkheden voor een verbreding en een verdieping van de culturele vorming. Hierbij is de volgende opzet tot stand gekomen:

- Groepen 1, 2 en 3: Dansante vorming. In een blok van 5 lessen maken de kinderen op speelse wijze kennis met dans op allerlei muziek: ze gaan liedjes, figuren, dieren uitbeelden in dans. Ook krijgen ze basisoefeningen voor een goede houding, soepelheid en kracht. Er wordt ingegaan op thema's die op de basisschool actueel zijn.
- Groep 4: Muzische vorming. Uitgangspunt van dit blok van 18 lessen is dat jonge kinderen graag bewegen op hun eigen, natuurlijke manier. Door middel van dans, drama, spel en muziek wordt hier op ingespeeld. Er komen allerlei thema's aan de orde zoals sprookjes, dieren en de seizoenen. Er worden diverse materialen gebruikt, maar ook muziekinstrumenten en de stem.
- Groep 5: De muziektuin. Het gaat hier om 18 lessen. Door bewegen op muziek, zelf muziek maken, zingen, muzikale spelletjes en noten leren lezen ontwikkelen de kinderen allerlei muzikale vaardigheden. Het klokkenspel speelt daarbij een belangrijke rol.
- Groep 6: Blokfluitles. In 10 lessen leren de kinderen de eerste beginselen van het zelf muziek spelen, dit met behulp van een blokfluit. De in groep 5 geleerde noten komen hierbij goed van pas. Op deze manier wordt een goede basis gelegd voor verdere muzikale activiteiten.
- Groep 7 en 8: Tekenen en schildercursus. In 6 lessen leren de kinderen materiaalkennis en technieken aan, zodat zij in staat zijn "hun eigen beeld" op papier of een ander plat vlak te zetten. Aan bod komen o.a. tekenen met houtskool, schilderen op groot formaat, een lino-snedes maken, perspectivisch tekenen, kleurgebruik enz.
- Groep 8: Dansles bij de musical. In een lesblok van 5 lessen wordt er, afhankelijk van het onderwerp van de musical, gekeken naar het aantal en de soort dansen. Per dans worden de kinderen uitgekozen en wordt er geoefend.

Samen met de al bestaande voorstellingen komt er op deze manier een aanbod tot stand dat de jeugd in onze gemeente de gelegenheid biedt kennis te nemen van de verschillende kanten van de culturele vorming. Wanneer er de komende jaren ook bij de voorstellingen de langjarige lijn van de diversiteit van het aanbod in het oog wordt gehouden, dan is aan het doel van het mogelijk maken om mee te doen voldaan.

In financieel opzicht is dit nieuwe aanbod mogelijk door gebruik te maken van het bedrag van € 25.000 dat met ingang van 2007 in de gemeentebegroting is opgenomen. Door voortvarend overleg en een enthousiaste ontvangst in het basisonderwijs kan er in het schooljaar 2007 – 08 al worden begonnen met de verschillende projecten. Daarmee maakt onze gemeente een grote sprong voorwaarts op dit belangrijke beleidsterrein.

4.4.1.4 Verdere culturele vorming

Nu in het onderwijs de voorwaarden voor de basisvorming worden gelegd, luidt natuurlijk de vraag: en hoe verder wanneer de kiem is gelegd voor verdere verdieping in de kunsten .....

Tot enkele jaren terug was het antwoord hierop erg eenvoudig, want men kon zich aanmelden bij kunstencentrum De Meander. Door de noodzakelijke bezuinigingen van de afgelopen jaren is aan deze mogelijkheid een einde gekomen. Maar nu de vraag, of beter de oproep om actief mee te doen, met de invoering van WMO veel nadrukkelijker als voorheen wordt gesteld, zal er opnieuw een antwoord geformuleerd moeten worden. Wij vinden het in de lijn van deze nota liggen dat dit antwoord positief is. Bovendien zijn er op dit moment wel mogelijkheden om muzieklessen te volgen die gericht zijn op het meedoen bij de muziekverenigingen, maar wanneer iemand een andere richting op wil, dan ontbreekt het aanbod.

In de vorige paragraaf is het aanbod vermeld van kunstencentrum De Stroming voor het onderwijs. Deze instelling verzorgt ook reguliere muziek- en danslessen en ook cursussen beeldende vorming. Voor de beeldende vorming geldt dat Mook en Middelaar te klein is voor een dergelijk aanbod. Net als voorheen zal men daarvoor naar een buurgemeente moeten. Omdat inwoners uit onze gemeente in zo'n geval voor grotere en dus goedkopere lesgroepen zorgen is toelating geen probleem. Voor muzieklessen geldt dat niet, omdat deze of individueel of in kleine groepjes van twee tot vier leerlingen worden gehouden. Iedere leerling kost dan extra geld en wordt niet tot de lessen in een andere gemeente toegelaten. Als we besluiten om muzieklessen weer op te nemen dan kan dit zonder deel te nemen aan een gemeenschappelijke regeling.

4.4.1.5 Beeldende kunst

Voor een kleine gemeente als de onze zijn de mogelijkheden bij dit onderwerp beperkt. Daarom wordt er met Gennep en Bergen samengewerkt aan het kunstweekend Maasduinen. Ook wordt wel eens een bescheiden zomertentoonstelling in het Maaspark gehouden, maar een traditie is hier nog niet opgebouwd.

Daarnaast vermeldt de Gemeentegids het Museum Jacques van Mourik. Deze permanente tentoonstelling met werk van kunstenaars uit het grensgebied van Brabant, Gelderland en Limburg is weliswaar niet landelijk bekend, maar beslist van hoog niveau. De betiteling 'museum' is gelet op de beperkte ruimte in het Gemeentehuis en de beperkte bezoermogelijkheden evenwel niet zonder ironie.

Toch kunnen de twee plaatselijke initiatieven de basis bieden voor een substantiëler aanbod. Dat betekent enerzijds, dat de zomertentoonstelling enige omvang moet hebben en vast op de kalender moet komen en anderzijds, dat de collectie Jacques van Mourik een nieuwe plek moet krijgen die recht doet aan de kwaliteit hiervan.

Gelet op de voorbereidingstijd is het de vraag of het zal lukken om al in de zomer van 2008 een uitgebreidere tentoonstelling in de openlucht te houden. Mocht dit niet het geval zijn, dan wordt 2008 gebruikt om in 2009 een begin te maken met een nieuwe jaarlijkse traditie. De plek aan de Maas vinden we daarvoor de aangewezen plek, omdat deze fraaie plek veel bezoekers trekt en hier de nodige toeristen op en af de fietspendelboot stappen. Op deze manier kunnen de functies kunst en toerisme elkaar versterken.

Met het bestuur van de Stichting Jacques van Mourik hebben wij overleg gevoerd over een andere, gemakkelijker toegankelijke locatie. De plek moet meer ruimte geven aan deze verzameling. Vooral de diverse zeer grote schilderijen vragen namelijk om het letterlijk nemen van afstand, omdat deze werken alleen dan tot hun recht kunnen komen. In de nauwe, donkere gangen van het gemeentehuis is dat absoluut niet het geval.

Op dit moment is er echter geen alternatieve plek voorhanden. Dat verandert, wanneer Mook een nieuw, echt dorpscentrum krijgt. Hierin komen o.a. een gemeenschapscentrum, een bibliotheek en een sporthal. De foyerruimte hierin kan, samen met de beide zalen en de bibliotheek een oplossing bieden.

Ook hier is sprake van een win – win situatie: de genoemde ruimten krijgen een hoogwaardige kunstverzameling waarmee de ruimten verfraaid worden en de collectie Van Mourik krijgt een plek die recht doet aan de kwaliteit hiervan. Het bestuur van het Gemeenschapscentrum en de directie van de bibliotheek ondersteunen dit en zullen meewerken aan het op deze manier onderbrengen van de kunstwerken.

Midden september wordt ieder jaar op een zaterdag en zondag de keramiekmarkt "Keramisto" gehouden aan de Mookerplas. Aan dit kwalitatief hoogstaand evenement doen zo'n 100 kunstenaars mee, die

afkomstige zijn uit een groot aantal landen gelegen tussen Litouwen en Spanje. De combinatie van hoge kwaliteit, grote verscheidenheid in het keramiekaanbod en een gezellige ambiance trekt jaarlijks zo'n 10.000 bezoekers naar onze gemeente. Het is overigens opvallend dat de "Keramisto" in de publiciteitsuitingen vooral gekoppeld wordt aan Milsbeek. Omdat de markt in onze gemeente plaatsvindt is deze koppeling feitelijk onjuist.

Tot slot van dit beeldende kunst onderdeel vermelden wij nog er naar te zullen streven, dat wij ook aan de buitenkant van de nieuwe gebouwen in het dorpscentrum een kunstzinnige toevoeging willen doen. Wij stellen ons voor dat op enkele plekken op de buitengevels kunstaccenten worden geplaatst. De eerste gedachten gaan uit naar moderne kunstvormen, verlicht of aangelicht en te plaatsen op de drie hoeken die grenzen aan het nieuwe plein hoek Groesbeekseweg/Gelrestraat/Graaf Gerardstraat. Dit idee zal in 2008 verder worden uitgewerkt. In het verlengde hiervan willen we ook kunst gaan toepassen bij de nieuwbouw van De Grote Lier en andere toekomstige bouwprojecten waar de gemeente in participeert.

4.4.1.6 Overige culturele activiteiten

Voor het bezoeken van een theatervoorstelling, een concert of andere culturele activiteiten is de inwoner van Mook en Middelaar vooral aangewezen op de grote stad, oftewel Nijmegen. Hier is veruit het meest uitgebreide aanbod van de omgeving. Maar ook de schouwburg in Cuijk, Maldenstein in Malden, de Mallemlen in Groesbeek en het voormalige klooster Roepaen bij Ottersum bieden mogelijkheden om uit te gaan.

Het aanbod in onze gemeente is beperkt. Dit zal dat ook zo blijven, dat is inherent aan de beperkte schaalgrootte en aan de ligging dicht bij Nijmegen. In de nieuwe bibliotheekvoorziening in het dorpscentrum van Mook zullen overigens ook allerlei culturele activiteiten gaan plaatsvinden gericht op literatuur en muziek. Daarnaast is er de wens om, net als in de vorige paragraaf, een relatie tussen cultuur en toerisme te leggen die tot wederzijdse versterking leidt.

Op dit moment is het zo, dat 's zomers één voorstelling Klassiek op locatie wordt gegeven (bij het Jachtslot). Daarnaast is er één straattheatervoorstelling gehouden (bij het Maaspark). Deze straattheatervoorstelling is enthousiast ontvangen, maar het is wel een erg beperkt aanbod. Ook is relatie tussen de organisatietijd (betrekkelijk veel) en de "publieksopbrengst" (verhoudingsgewijs betrekkelijk gering) onevenwichtig. Het kost dus niet veel extra tijd om meer te organiseren.

Wij willen daarom dat met ingang van 2008 tijdens het laatste weekeinde van de zomervakantie een feestelijk programma wordt gehouden dat de overgang naar het nieuwe seizoen markeert. Daartoe zouden onder meer vier straattheatervoorstellingen georganiseerd moeten worden.

Door dit nieuwe evenement en de publiciteitsmogelijkheden hiervan kan onze gemeente ook hier een stap voorwaarts zetten. Bij dit onderwerp zullen we ook samenwerking zoeken met de Stichting Mook Promotion om het programma verder uit te breiden. Daarbij denken wij aan optredens door allerlei bands. De combinatie van straattheater en muziek versterkt elkaar dusdanig dat voor een groot publiek een aantrekkelijk programma ontstaat. Vanzelfsprekend mag daarbij een goede horecavoorziening niet ontbreken.

4.4.2 Onderwijs

4.4.2.1 Huisvesting scholen

De wettelijke taak van de gemeente op het gebied van het onderwijs beperkt zich tot de zorgplicht voor de huisvesting. De inhoudelijke invulling van het onderwijs is de autonome verantwoordelijkheid voor de schoolbesturen.

Huisvesting en inhoudelijk beleid hebben wel met elkaar te maken. Het toepassen van bepaalde pedagogische principes en didactische werkvormen kan door de ruimtelijke omstandigheden worden beïnvloed.

De ontwikkelingen in het kader van 'Weer samen naar school' hebben ertoe geleid, dat de basisscholen ruimte nodig hebben om kinderen, die extra begeleiding behoeven, de nodige zorg en aandacht te kunnen bieden. De voortschrijdende ontwikkelingen op het gebied van de automatisering heeft ertoe geleid, dat voor de plaatsing en het gebruik van Personal Computers ruimte gecreëerd dient te worden.

Bij de relatief recente verbouwingen en uitbreidingen van de scholen in Mook en Middelaar is daar rekening mee gehouden. In Molenhoek is dat nog niet het geval, maar daar vindt een onderzoek plaats naar de mogelijkheden een Brede School te vormen. Naast de gemeente en het schoolbestuur zijn hier woonmaatschappij Destion en het Gemeenschapscentrum bij betrokken. Uiterlijk in 2010 zal deze school voldoende faciliteiten moeten bieden voor ondersteuning van zorgleerlingen. Ook moet er voldoende ruimte zijn voor een doelmatig gebruik van Personal Computers.

Bij deze bouwplannen is het een opsteker, dat het Rijk de komende jaren extra middelen ter beschikking wil stellen voor een uitbreiding van het sport- en cultuuraanbod. Het is daarbij de bedoeling in totaal 2.500 combinatiefunctionarissen aan te stellen die zich richten op brede scholen, sportverenigingen en culturele instellingen. Zoals het er nu naar uitziet komen met ingang van 2009 hiervoor extra middelen naar de gemeenten. Omdat dit geheel aansluit bij onze ambities zullen wij hier zeker gebruik van maken.

4.4.2.2 Schoolbegeleiding

In 2006 is de stelselherziening van de schoolbegeleiding in werking getreden. De Rijksmiddelen, die eerder aan de gemeenten werden uitgekeerd, worden nu rechtstreeks aan de scholen betaald. De middelen, die de gemeente voorheen zelf voor dit doel inzette zijn gehandhaafd. Met het schoolbestuur en BCO Venlo (de schoolbegeleidingsdienst voor Noord-Limburg) zijn afspraken gemaakt over de te leveren producten. De gemeente betaalt twee derde van het zogenaamde basispakket, bestaande uit leerlingenzorg en ondersteuning van de scholen. Er doen zich op dit punt geen vraagstukken voor.

4.4.2.3 Volwasseneneducatie

Ieder jaar ontvangt de gemeente middelen vanuit het rijk om volwasseneneducatie in te kunnen kopen bij een onderwijsinstelling, in ons geval bij het ROC Nijmegen. Dit geld wordt besteed aan opleidingen VAVO (Voortgezet Algemeen Volwassenenonderwijs – opleidingen VMBO-t, HAVO en VWO voor (jong)volwassenen), Nederlands als tweede taal en de zogenaamde basiseducatie.

De hoofddoelstelling van deze basiseducatie is het vergroten van de sociale redzaamheid en maatschappelijke participatie van volwassenen die maximaal tien jaar onderwijs hebben gevolgd. Hiertoe worden op dit moment cursussen gegeven voor inwoners van onze gemeente in Malden en Groesbeek. Dit zijn onder andere cursussen Nederlandse taal en rekenen, Engels, computergebruik (internet en e-mail), omgaan met apparaten, budgetteren en administratie. Regionaal wordt dit jaar extra de nadruk gelegd op het bereiken en opleiden van laaggeletterden.

In overleg met het ROC is het mogelijk de inhoud van de basiseducatie nauwer aan te laten sluiten bij de beleidsterreinen waarop de gemeente actief is. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan cursussen budgetteren als onderdeel van schuldhulpverlening, alfabetisering en sociale activering als onderdeel van reïntegratie, opvoedingsondersteuning en cursussen ouderparticipatie als onderdeel van het jeugd- en jongerenbeleid en leertrajecten voor ouderen als onderdeel van de bevordering van de maatschappelijke participatie van ouderen.

Omdat het hier gaat om een doelmatiger besteding van gelden die toch al worden uitgegeven, zal dit geen extra uitgaven voor de gemeente betekenen. Wanneer er voldoende potentiële deelnemers zijn (wat onder andere bereikt kan worden door een meer actieve verwijzing door de gemeente) is het mogelijk cursussen

op locatie te geven, wat de toegankelijkheid van de volwasseneneducatie voor de inwoners van onze gemeente verder vergroot.

4.4.3 Sport

Sport is niet weg te denken in onze maatschappij. In ons land beoefenen meer dan 10 miljoen mensen één of meer sporten. Daarnaast is ook de publieke belangstelling voor sport bij evenementen en op televisie erg groot.

Ook in de Mookse samenleving is er een belangrijke rol voor sport. Voor het grootste deel wordt sport beoefend na schooltijd of werk bij een vereniging of puur individueel. Maar ook in het onderwijs is er hiervoor de nodige aandacht. Hieronder zal het gemeentelijk beleid voor de toekomst worden weergegeven, met daarbij een onderscheid tussen sport in de vrije tijd en sport op school.

4.4.3.1 Sporten in de vrije tijd

Sporten is gezond. Sport vergroot de samenhang in en de binding met de maatschappij. Sport werkt disciplinerend. Dit zijn zo maar een aantal beweegredenen voor een gemeentebestuur om sport te ondersteunen. Dat doen wij niet door middel van jaarlijkse exploitatiesubsidies. Ook hier richten wij ons primair op het (mede) voorzien in een voldoende aantal accommodaties, die voldoende berekend moeten zijn op hun taak.

Op een deel van het huidige voorzieningenniveau valt echter nog wel iets af te dingen, of het nu gaat om de binnensport of de buitensport. Dan gaat het aan de ene kant om de grootste buitensportaccommodatie in onze gemeente, die van Eendracht '30 en aan de andere kant om het ontbreken van een echte sporthal.

Door ouderdom verkeert het clubgebouw van Eendracht in zo'n slechte staat, dat nieuwbouw het enige reële alternatief is. Daarnaast is ook bij deze vereniging de wens ontstaan om in ieder geval één kunstgrasveld te verkrijgen. Een dergelijk veld kan immers veel uitgebreider worden gebruikt, zowel qua aantal uren per week als qua aantal weken in een jaar.

Wat dit laatste betreft is gebruik het gehele jaar door mogelijk. Daardoor kan er zowel in de winter als in de zomer veel langer dan nu het geval is gesport worden. Doordat er per week ook veel meer uren gesport kan worden ontstaat tevens de mogelijkheid één van de huidige velden af te stoten. Dit laatste biedt mogelijkheden voor een alternatieve bestemming en dus ook mogelijkheden om gelden te genereren voor nieuwbouw en de aanleg van een kunstgrasveld. Verder streeft men naar de aanleg van een multifunctioneel hardcourt veld (bijvoorbeeld voor tennis) en "beachvelden" (bijv. beachvolleybal en – voetbal).

Over een en ander heeft het bestuur van Eendracht '30 medio 2007 het rapport "Vereniging van de toekomst op een multifunctioneel sportpark" aan ons gemeentebestuur aangeboden. In dit rapport zegt het bestuur dat het, binnen het streven naar een nieuw onderkomen en een kunstgrasveld, tevens een bredere basis voor het gebruik hiervan wil bewerkstelligen.

Eenzijds wil men dit doen door ook activiteiten voor de ongeorganiseerde sporter te organiseren. Voorbeelden daarvan zijn Nordic Walking, sportief wandelen, fietsen, hardlopen, mountainbiken, skaten en skeeleren en fitness. Daarnaast wil men een groter gebruik door het basisonderwijs en structurele samenwerking met het Kandinsky College. Laatstgenoemde school moet daartoe zelfs een eigen leslokaal op het terrein krijgen als structurele leer – werkplek. Ook wil de vereniging in zekere mate professionaliseren, bijvoorbeeld door de aanstelling van een accommodatiemanager.

Om te bezien hoe realistisch deze plannen zijn heeft het bestuur contact gezocht met Woonmaatschappij Destion. Deze heeft aangegeven bereid te zijn om als projectleider en financier te fungeren van een haalbaarheidsstudie. In verband met onze eigendomspositie in dezen en de planologische aspecten is aan het gemeentebestuur gevraagd hieraan mee te willen werken. Wij staan zeer positief tegenover de denkbeelden van Eendracht. Deze bieden immers de kans om een grote stap voorwaarts te maken op sportgebied. Daarom hebben wij positief gereageerd door ambtelijke bijstand te verlenen op sportinhoudelijk- en ruimtelijk gebied.

Wel is het een probleem dat er onzekerheid is over de ruimtelijke mogelijkheden. Dit houdt verband met de vraag of een nieuwe verbindingsroute van Groesbeek richting de snelweg langs of over het sportcomplex van Eendracht '30 aangelegd gaat worden. Voor de afronding van een haalbaarheidsonderzoek is de

beantwoording van deze vraag cruciaal. Rekening houdend met dit gegeven is evenwel al een begin gemaakt met het haalbaarheidsonderzoek. Wij zien hier verwachtingsvol naar uit en spreken onze erkentelijkheid uit naar alle betrokkenen.

Een ander actueel punt is de gewenste privatisering c.a. van de accommodatie van Astrantia in Middelaar. Door de beperkingen van een kleine ambtelijke bezetting en de noodzaak voorrang te geven aan de plannen van Eendracht '30 is dit onderzoek nog niet afgerond. Maar wij gaan ervan uit, dat in 2008 een voorstel aan de raad over de mogelijkheden van privatisering gedaan kan worden. Andere relevante aspecten die betrekking hebben op deze accommodatie worden daarin meegenomen.

Voor algemeen sport-recreatief gebruik beschikken we over het veld "De Lier" in Molenhoek. Dit terrein wordt ook door het Kandinsky College gebruikt voor sportactiviteiten. Helaas is het daar op dit moment niet erg geschikt voor, omdat het veld te hard en te ongelijk is, een situatie die gemakkelijk tot kwetsuren kan leiden. Om verbetering in de huidige, ongewenste situatie te brengen, zullen wij offertes vragen voor de precieze kosten. In principe zal vervolgens een voorstel aan de raad worden gedaan voor een krediet om de kosten te dekken.

Voor de binnensport is het altijd een groot gemis geweest, dat er geen sporthal in onze gemeente aanwezig is. Dat heeft de ontwikkeling van binnensportverenigingen voor bijvoorbeeld volleybal en basketbal in de weg gestaan. Het ontbreken van een sporthal kan teruggevoerd worden op de beperkte schaal van de gemeente, de binnensportmogelijkheden elders in de omgeving en de langjarige financiële moeilijkheden.

Dit constaterend is het natuurlijk bijzonder dat er binnen afzienbare tijd aan deze situatie een eind komt. In het nieuwe dorpscentrum Mook komt immers in 2009 of 2010 ook een sporthal. Dat dit binnen de totale ontwikkeling van dit project financieel mogelijk is geworden, stemt dan ook tot grote tevredenheid. Wij gaan ervan uit, dat deze nieuwe voorziening duidelijke impulsen zal geven aan de binnensporten. Ook hier ontstaan dus meer mogelijkheden mee te doen.

4.4.3.2 Sport op school

Wanneer gekeken wordt naar dit onderwerp, dan is het merkwaardig vast te moeten stellen dat er grote verschillen zijn tussen het basis onderwijs en het voortgezet onderwijs. In het basis onderwijs staan er wekelijks 95 minuten lichamelijke oefening op het rooster. In 60% van de gevallen wordt dit verzorgd door een eigen, algemene leerkracht van de school. In het voortgezet onderwijs is er iedere week zo'n 150 minuten tijd voor sport en dit wordt voor de volle 100% verzorgd door een vakleerkracht.

Omdat de algemene leerkrachten van het basis onderwijs vaak over onvoldoende kennis en vaardigheden beschikken wordt in 40% van de gevallen door de schoolbesturen toch een vakleerkracht voor de gymnastieklessen ingezet. Aan de bekostiging hiervan wordt in die gevallen vaak bijgedragen door de gemeente. Voor ons komt een dergelijk besluit echter niet in aanmerking. Want, net zo goed als de bekostiging van de huisvesting van de scholen een gemeentelijke taak is, is de bekostiging van leraren een zaak van de landelijke overheid. Dit is een principiële kwestie waaraan wij niet willen tornen, mede vanwege de financiële consequenties.

Het hierboven geschetste verschil tussen het basis onderwijs en het voortgezet onderwijs vloeit voort uit het beleid van het ministerie van onderwijs. Een verandering zal dan ook op die plek ingezet moeten worden. Zeker nu de rijksoverheid de afgelopen jaren steeds meer aandacht is gaan besteden aan het belang van sport –zie bijvoorbeeld de subsidies voor de breedtesport en de Bosregeling- is het vreemd dat er geen rijksregeling is gekomen voor het inzetten van vakleerkrachten in het basis onderwijs.

Eerder in deze nota hebben wij melding gemaakt van de buitenschoolse sportmogelijkheden die gaan ontstaan wanneer het Kandinsky College een leslokaal krijgt op de Multifunctionele Sportaccommodatie van Eendracht '30. Het belang dat wij hechten aan naschoolse sport is één van de redenen actief mee te werken aan het haalbaarheidsonderzoek naar deze accommodatie. Op die manier kan er toch een impuls komen voor het meer bewegen door de schooljeugd.

4.4.4 Specifiek Welzijn

In dit hoofdstuk zal kort aandacht worden besteed aan de gemeenschapscentra in onze gemeente. Het gaat dan om De Wieken in Molenhoek, het gemeenschapshuis in Mook en het Dörpshuus in Middelaar.

Deze centra worden niet gesubsidieerd door de gemeente en deze beleidslijn willen wij doortrekken. Wel onderstrepen wij het belang van dorpshuizen als plaats van ontmoeting.

Datzelfde geldt voor onze positieve betrokkenheid bij de accommodaties zelf. Deze zijn alle met behulp van de gemeente tot stand gekomen. Bij toekomstige veranderingen zullen wij opnieuw voor deze insteek kiezen.

Het meest concreet is dit momenteel als het gaat om de Mookse voorziening, omdat een nieuw gemeenschapscentrum deel uit maakt van de plannen voor het dorpscentrum. Hier komt op deze manier een eigentijdse voorziening, waar ook de sporthal en de bibliotheek deel van uit maken. Met name de toevoeging van de sporthal doet een extra beroep op de inzet van het bestuur. Wij ondersteunen dan ook de plannen voor een verdere professionalisering van de organisatie.

Het Dörpshuus in Middelaar heeft de afgelopen jaren in financieel opzicht mindere tijden gekend. Omdat het bestuur optimistisch is over de toekomst, hebben wij eerder dit jaar toestemming verleend om het gebouw als onderpand te laten dienen voor een bankkrediet. Verder is het zo, dat er op dit moment een haalbaarheidsonderzoek loopt naar de mogelijkheden van nieuwbouw.

4.4.5 Ouderen

4.4.5.1 Algemeen

De gemeente Mook en Middelaar heeft te maken met een toenemende vergrijzing. Dit is geen nieuw gegeven, maar een ontwikkeling die zich al enkele jaren manifesteert. Deze ontwikkeling heeft een intensief gemeentelijk beleid met zich mee gebracht.

Op het gebied van de woningbouw zijn inmiddels een aantal complexen voor ouderen gerealiseerd. Andere zijn in ontwikkeling. Daarbij is in toenemende mate ermee rekening gehouden, dat de woningen levensloopbestendig zijn. Dat wil zeggen, dat de woningen dusdanig aangepast zijn, dat zij ook bewoonbaar zijn indien op enig moment beperkingen van lichamelijke aard optreden.

Op het gebied van zorg en welzijn zijn de taken van de gemeente sinds 1 januari 2007 verankerd in de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Samenwerking en afstemming met partners op die terreinen is daarbij onontbeerlijk. Wij zullen in dit hoofdstuk kort ingaan op twee belangrijke pilaren in onze gemeente, waarmee wij een directe subsidierelatie hebben.

4.4.5.2 Welzijnswerk ouderen

Het welzijnswerk voor ouderen wordt uitgevoerd door de Stichting Pantein. Het gaat daarbij om de volgende taken:

- Informatie en advies aan ouderen met in het verlengde daarvan cliëntenondersteuning. Over deze taak vindt afstemming plaats met de gemeente. Het ouderenwerk werkt daarin nauw samen met het gemeentelijk Wmo-loket;
- Diensten gericht op zelfredzaamheid en zelfstandig wonen. De taak van Pantein daarin is de coördinatie en afstemming van deze diensten, onder meer de maaltijdvoorziening, de alarmering en bewegingsactiviteiten.
- Initiëren en ondersteunen van sociaal-culturele activiteiten.

Voor een deel liggen er op deze terreinen raakvlakken met de activiteiten van de ouderenbonden. De gemeente kiest er bewust voor, om de hiervoor beschikbare middelen aan Pantein ter beschikking te stellen, teneinde ook de ouderen te bereiken, die geen lid van een KBO zijn. Een uitzondering geldt voor de sociaal-culturele activiteiten, waarvoor de Bonden van Ouderen ook een eigen subsidie ontvangen.

De lopende activiteiten van dit moment kennen een lange traditie. In 2007 is bezien, of deze nog in voldoende mate en op de juiste manier aan de behoeften van ouderen tegemoet komen. Daarbij is ook kritisch naar de kostenopbouw gekeken. Dit heeft geleid tot goede afspraken over de activiteiten. Hierbij ligt het accent op ontmoeting, beweging en signalering. In dat kader organiseert de Stichting Pantein zondagmiddagactiviteiten in Mook, een ouderensoos in Middelaar en een huiskamerproject in Molenhoek.

Deze overeenstemming laat onverlet, dat het ook nodig is het ouderenwerk te bezien binnen het bredere kader van het welzijnswerk in de gemeente. In augustus jl. is namelijk besloten de ondersteuning van zowel het vrijwilligerswerk als de mantelzorg onder te brengen bij de Noord Limburgse welzijnsinstelling

Synthese. Deze organisatie verzorgt ook al de ondersteuning van het jeugd- en jongerenwerk. Verder is Synthese dit jaar door Pantein gevraagd om hun Maatschappelijk Werk team te begeleiden.

4.4.5.3 Bonden van ouderen

Binnen alle drie dorpskernen is een afdeling van de Katholieke Bond van Ouderen actief. Deze ontvangen jaarlijks een subsidie ad € 750,--. Dit bedrag is vooral bedoeld voor het organiseren van sociaal-culturele activiteiten. Het bedrag is, mede op verzoek van de KBO's in het verleden, voor alle drie kerkdorpen gelijk getrokken, omdat de vaste kosten onafhankelijk van het ledenaantal dicht bij elkaar in de buurt liggen.

Uit de financiële stukken van de Bonden van Ouderen blijkt, dat het subsidieniveau een beetje beperkt is. Daarom zullen in de begroting 2008 de huidige bedragen tot € 1.000 worden verhoogd.

De Bonden van Ouderen zijn voor de gemeente ook een belangrijke gesprekspartner bij het formuleren van nieuw beleid, waaraan ook in het kader van de Wmo op positieve wijze gestalte is gegeven. Deze betrokkenheid zet zich ook door in de samenwerking met Pantein. Het organiseren van activiteiten en het verzorgen van informatie op het snijvlak van zorg en welzijn gebeurt in onderlinge samenspraak.

4.4.6 Algemeen maatschappelijk werk

Het algemeen maatschappelijk werk is sinds 1 januari 2005 ondergebracht bij de Stichting Pantein. De formatie is conform het vorige gezondheidsplan gerealiseerd op basis van de norm van 1 fte. per 6000 inwoners.

Binnen de organisatie van Pantein is het algemeen maatschappelijk werk een werksoort, die alleen in de gemeente Mook en Middelaar wordt uitgeoefend. Ervan afgezien, dat Pantein ook nog ziekenhuis maatschappelijk werk kent, is het algemeen maatschappelijk werk met ca. 1,3 fte. een kwetsbare buitenpost. Zoals hierboven onder ouderenwerk al vermeld, zullen wij de doelmatigheid en doeltreffendheid van de huidige opzet tegen het licht houden.

5. Preventieve ondersteuning jeugd

5.1 Omschrijving

Het tweede prestatieveld 'op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden' heeft betrekking op de in onze gemeente wonende jeugdigen – en in voorkomende gevallen hun ouders – bij wie sprake is van een verhoogd risico als het gaat om ontwikkelingsachterstand of uitval zoals schooluitval of criminaliteit, maar voor wie zorg op grond van de Wet op de jeugdzorg niet nodig is dan wel voorkomen kan worden. Dit beleidsterrein geldt als aanvulling op in andere wetgeving, zoals de WCPV en de Leerplichtwet, vastgelegde taken.

De gerichte preventie moet bestaan uit informatie en advies, signaleren van problemen, toegang tot het hulpaanbod, licht pedagogische hulp en coördinatie van zorg.

5.2 Huidig beleid/ uitvoering

Regionaal:

Onder het huidige beleid, dat onder prestatieveld 2 valt, vallen o.a. de volgende regionale (beleids-) onderwerpen:

- Bureau Jeugdzorg;
- Halt;
- Bureau Voortijdig Schoolverlaten;
- Integrale Jeugdgezondheidszorg 0- 19 jaar.

Lokaal:

Onder het huidige beleid, dat onder prestatieveld 2 valt, vallen o.a. de volgende lokale (beleids)onderwerpen:

- Jeugdbeleid;
- Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE-beleid);
- Peuterspeelzaalwerk;
- Jongerenontmoetingsplekken;
- Jeugd- en sportverenigingen.

5.3 Toekomstig beleid/ uitvoering

Het algemene doel van prestatieveld 2 wordt omschreven als het op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden. Deze algemene doelstelling kent drie acties:

- Het signaleren, toeleiden naar en wegwijs maken in het hulpaanbod;
- Het bieden van pedagogische hulp en het coördineren van de zorg en;
- Gezinsondersteuning (opvoedingsondersteuning).

(Beleids)onderwerpen die hiervoor ingezet kunnen worden, zijn:

- Jeugdbeleid;
- Jongerenbeleid.

5.4 Activiteitenplanning

5.4.1 Algemeen

De vergrijzing van de gemeente Mook en Middelaar ten spijt mag de doelgroep tussen de 0 en laten we zeggen de 18 jaar niet uit het oog worden verloren. Een leefbare samenleving wordt bereikt door continu in de toekomst te investeren, een toekomst die vooral bepaald zal worden door de jongeren van nu.

Een uitgesproken, of beter uitgeschreven jeugdbeleid heeft onze gemeente tot dusver niet. Dat neemt niet weg, dat op het gebied van (gezondheids)zorg, onderwijs en vrije tijd een dekkend aanbod in deze gemeente aanwezig is.

De preventieve jeugdgezondheidszorg voor 0 – 19 jarigen is in goede handen bij de GGD. Daarmee is een van de doelen van het Rijk in het kader van de 'Operatie Jong', nl. om de 0-4 jarigen zorg en 4-19 jarigen

zorg bij een organisatie onder te brengen, in de regio Nijmegen reeds een feit. Dit is van belang, omdat daardoor een overdrachtsmoment van de ene naar de andere organisatie wegvalt. De GGD speelt dus een belangrijke rol in het bewaken van een goede ontwikkeling van het kind. Maar ook dit zou te beperkt zijn, als het volgen van deze ontwikkeling beperkt bleef tot de contactmomenten van de GGD.

Behalve de GGD zijn er veel organisaties die in meer of mindere mate met jeugd in aanraking komen. Kindercentra, peuterspeelzalen en scholen komen dagelijks in aanraking met kinderen en jongeren in alle leeftijdscategorieën en zijn daardoor bij uitstek in de gelegenheid om de ontwikkeling te volgen en eventuele belemmeringen te signaleren. Dat geldt ook voor het jeugd- en jongerenwerk, zij het voor een beperktere groep en op minder intensieve wijze.

Deze rol kunnen zij alleen goed vervullen, indien zij daar adequaat voor zijn toegerust, maar ook bij het signaleren van belemmeringen voor een vervolg kunnen zorgen. Dit vervolg ligt in de regel bij organisaties die ondersteuning kunnen bieden, of aan de signalerende organisatie of rechtstreeks aan het kind/de jongere zelf. Naast de GGD speelt daarbij de schoolbegeleidingsdienst een rol, maar ook het maatschappelijk werk en het Bureau Jeugdzorg. Daar waar jongeren de grens van het maatschappelijk aanvaardbare overschrijden en daarbij mogelijk wetten overtreden, komen het Bureau Halt en de politie in beeld.

Elke organisatie heeft in zijn verantwoordelijkheid naar de jeugd toe zijn eigen taak. In de regel is men autonoom in de uitvoering van de taken. Tussen de organisaties kan er echter overlap zitten, soms ook leemten. Samenwerking en afstemming heeft als meerwaarde, dat het de effectiviteit van elkaars werk kan verhogen en soms zelfs tot besparing van tijd en middelen kan leiden. Uiteindelijk wordt daarmee vooral bereikt, dat de ontwikkeling van kinderen en jongeren zo goed mogelijk kan worden gevolgd en bijgestuurd.

Hoe ziet de rol van de gemeente daarin uit? Daarop gaan we in de volgende paragrafen nader in.

5.4.2 Regierol

De gemeente heeft op het gebied van jeugdbeleid een regierol. Wij vullen deze in door het bevorderen van overleg en afstemming tussen de organisaties, die binnen onze gemeente voor of met jeugd aanwezig zijn. Door de ligging van onze gemeente op de grens van drie provincies vergt dit soms extra aandacht. In de afgelopen periode is actief bevorderd, dat de Bureaus Jeugdzorg Limburg en Gelderland afspraken hebben gemaakt over de hulpverlening aan de jeugd. Omdat de gemeente Mook en Middelaar binnen het werkgebied valt van Bureau Jeugdzorg Limburg, gevestigd in Venray, zal het BJJ Gelderland, gevestigd in Nijmegen, zorg dragen voor doorverwijzing.

Een belangrijk afstemmingsoverleg is het 'Netwerk Jeugd'. Hierin hebben op operationeel niveau de volgende instellingen zitting:

- gemeente (leerplicht);
- Synthese (professioneel jeugdwerk);
- Stichtingen Jeugd en Jongeren van zowel Mook als ook Molenhoek;
- KION (kindercentra en peuterspeelzalen)
- Basisscholen (vertegenwoordigd door een van de directeuren)
- Voortgezet Onderwijs (Kandinsky-college)
- GGD (JGZ);
- Stichting Pantein (algemeen maatschappelijk werk);
- Bureau Jeugdzorg Limburg;
- Politie Noord-Limburg;
- Bureau HALT.

Het netwerk wordt door de gemeente gefaciliteerd. Het voorzitterschap berust bij de jeugdwerker, die door de gemeente onder andere voor deze coördinerende taak van Synthese is ingehuurd. Het secretariaat wordt uitgevoerd door de leerplichtambtenaar.

Het accent van het netwerk ligt op de bespreking van concrete probleemgevallen. Binnen het netwerk worden dan afspraken gemaakt, welke acties en door welke partij deze uitgevoerd kan worden. Deze aanpak spreekt de deelnemende organisaties aan en leidt in de regel tot een succesvol resultaat.

Daarnaast heeft het netwerk ook een signalerende rol, daar waar een of meerdere organisaties bepaalde behoeften of trends bij de jeugd of hun ouders constateren. In overleg wordt dan bezien, welke actie

daarop kan worden ondernomen. Het meest aansprekende voorbeeld was het project 'digitaal pesten' in 2007, waarin aandacht werd geschonken aan verbale pesterijen via internet.

De werkwijze van het netwerk is vergelijkbaar met het project 'School en Hulp', zoals dat in de regio Nijmegen door de GGD wordt gecoördineerd. In het netwerk neemt echter niet elke school deel. Dit is dan ook een aandachtspunt voor de volgende periode. Aangezien het accent op de bespreking van casuïstiek ligt, ligt mogelijk deelname van alle basisscholen voor de hand. In 2008 zullen wij dit nader bezien.

Het Kandinsky-college in Molenhoek heeft ook voor die locatie een eigen Zorgadviesteam (ZAT). Ontbrekende schakel daarbinnen is het (school)maatschappelijk werk. Daarvoor is eerder bij de gemeente aandacht gevraagd. Ook dit punt zal in 2008 worden opgepakt.

5.4.3 Centra voor Jeugd en Gezin

Minister Rouvoet heeft in juni bekend gemaakt, dat er 440 miljoen euro wordt uitgetrokken voor de realisatie van Centra voor Jeugd en Gezin. Binnen vier jaar met elke gemeente een dergelijk centrum hebben. De coördinatie hiervan ligt bij de GGD.

De centra richten zich op kinderen van 0 t/m 18 jaar. Het is ook bedoeld voor ouders, die hier terecht kunnen met opvoedingsvragen.

Wij zullen ons de komende jaren dus moeten buigen over de inrichting van een dergelijk centrum in onze gemeente. Over de wijze, waarop hier vorm aan gegeven gaat worden kunnen op dit moment nog geen uitspraken worden gedaan. Dat hangt mede af van de voorwaarden, die de Minister bij de verdeling van de middelen zal formuleren. Vast staat alleen, dat het er moet komen.

5.4.4 Peuterspeelzalen

Het peuterspeelzaalwerk neemt binnen het voorzieningenpakket voor kinderen een afzonderlijke plaats in. De peuterspeelzaal is bedoeld voor 2 – 4 jarigen, en bestrijkt daarmee voor een deel dezelfde doelgroep als de kinderopvang. Daar waar de kinderopvang grotendeels een wettelijke basis kent, is dat voor het peuterspeelzaal niet het geval. Op het gebied van de kwaliteit zijn gemeenten vrij in de invulling.

Als eenmaal de stap naar de basisschool wordt gemaakt, is de pedagogische omgeving van het kind weer in grote mate wettelijk geregeld.

In afwijking van de kinderopvang en het basisonderwijs wordt het peuterspeelzaalwerk nog door de gemeente gesubsidieerd. De beleidsverantwoordelijkheid voor de inhoud en de kwaliteit van deze voorziening aan de ene kant, en de financiële verantwoordelijkheid aan de andere kant plaatst de gemeente voor een dilemma. Het verhogen van de kwaliteitseisen zal immers ook extra uitgaven in de subsidiesfeer met zich meebrengen.

Traditioneel hebben de peuterspeelzalen een ontmoetingsfunctie met een niet onbelangrijk sociaal leerelement. De ontwikkelingen van de laatste jaren geven een trend te zien, waarin extra stimulansen aan de ontwikkeling van het kind worden gegeven in de vorm van gerichte leermomenten. Het belang van het vroegtijdig onderkennen van stagnaties en belemmeringen in de ontwikkeling van kinderen in deze leeftijdsgroep wordt steeds meer benadrukt, omdat het de voorkeur verdient al op jonge leeftijd in te grijpen.

Het regeerakkoord voorziet er overigens wel in, dat deze situatie gaat veranderen. Met de harmonisatie peuterspeelzaalwerk/kinderopvang, waarover in dat verband gesproken wordt, zal het peuterspeelzaalwerk onder de Wet kinderopvang gebracht worden. Zij zullen dan aan dezelfde eisen als de kinderopvang moeten voldoen, maar ook zal dan dezelfde financiële regeling van kracht worden, zoals die nu voor de kinderopvang geldt. Ouders kunnen dus via het belastingstelsel een opvangtoeslag terug ontvangen.

Zover is het echter nog niet. Evenmin is duidelijk, wat dan straks de exacte rol van de gemeente wordt.

In de gemeente Mook en Middelaar worden de peuterspeelzalen beheerd door KION. Deze organisatie bepleit een verdere professionalisering van de twee peuterspeelzalen. Op dit moment is men onvoldoende gefaciliteerd, om met de eisen van de tijd te kunnen meegaan. De beschikbare formatie biedt alleen ruimte voor de traditionele functies van het peuterspeelzaalwerk, hetgeen bestaat uit feitelijke opvang en het bieden van gelegenheid van het in groepsverband spelen. De arbeidsduur is nauwelijks meer dan de feitelijke opvangtijd. De leidsters hebben slechts een half uur per dagdeel extra, en dat gaat op aan het

binnen laten van kinderen, hooguit korte contacten met ouders, opruimen, schoonmaken en andere beheersmatige activiteiten.

Met ingang van 1 augustus 2007 hebben wij KION een aanvullende subsidie verleend voor het invoeren van de werkwijze 'Alert op ontwikkeling'. Deze voorziet in scholing en methodiek voor gerichte observatie van kinderen. Daar waar belemmeringen optreden vindt overdracht plaats bij de overgang naar de basisschool.

De mogelijkheden van de leidsters blijven echter beperkt, zolang de secundaire taken teveel tijd in beslag nemen. Het is derhalve gewenst, dat er naast de leidster in de groepen ook een ondersteunende kracht aanwezig is. In het verleden werd dit ingevuld door ouders. Gebrek aan continuïteit en de logistieke inzet die dat van de leidsters vergde hebben de participatie van ouders naar de achtergrond verdrongen. Op dit moment worden groepshulpen ingezet, die door KION zelf worden gefinancierd, deels met werkgelegenheidssubsidie van de gemeente Nijmegen.

Wij vinden dat de peuterspeelzalen de pedagogische taken goed in moeten kunnen vullen. Dat betekent, dat er voldoende tijd voor de leidster moet zijn voor de kindgerichte taken. Daarnaast moet de groepsleiding resp. de coördinator voldoende in de gelegenheid zijn om contacten met ouders en andere organisaties in de keten te onderhouden.

Daarvoor is ondersteuning van de leidsters in de groepen noodzakelijk. Wanneer de peuterspeelzalen onder de Wet kinderopvang worden gebracht zullen wij dit meenemen. Wij gaan er daarbij van uit, dat de groepshulpen primair ondersteunende en verzorgende taken hebben.

5.4.5 Jeugd- en Jongerenwerk

Op het gebied van het jeugd- en jongerenwerk zijn twee stichtingen actief: De Stichting Jeugd en Jongerenwerk Mook en de Stichting Jeugd en Jongeren Molenhoek. Zij worden ondersteund door de Stichting Synthese in Venray. De gemeente heeft daarvoor 10 uur per week bij deze organisatie ingekocht.

De taken van de jeugdwerker bestaan uit:

- ambulant jongerenwerk (contacten met hanggroepen e.d.);
- voorzitten, coördinatie van het netwerk jeugd;
- ondersteuning van vrijwilligersorganisaties in de dorpskernen;

Mede door de betrokkenheid van het netwerk en de vrijwilligersorganisaties loopt het jeugdwerk naar tevredenheid. Weliswaar treden er ook regelmatig calamiteiten op (overlastsituaties), maar daar kan in de regel goed op gereageerd worden. Dit aantal uren voor het jongerenwerk wordt daarom ook als voldoende ervaren. Daarbij moet wel bedacht worden, dat momenteel in Middelaar een initiatief aan de orde is (inwoners, DOP, jongerenwerker, gemeente) om samen met de jeugd tot een uitbreiding van activiteiten te komen.

Aan het eind van dit onderdeel benadrukken wij nog eens het belang van ontmoetingsplaatsen voor de jeugd. Over deze plaatsen is overleg gaande. Net als elders levert de aanwijzing van een ontmoetingsplaats regelmatig verschillen van inzicht op met buurtbewoners. Hier zal zorgvuldig mee omgegaan worden, maar dit mag niet leiden tot de onmogelijkheid om deze ontmoetingsplaatsen te realiseren.

6. Informatie, advies en cliëntondersteuning

6.1 Omschrijving

Dit derde prestatieveld, het geven van informatie en advies en cliëntondersteuning, kan zowel een algemene als een individuele component hebben. Met 'geven van informatie en advies' wordt bedoeld op activiteiten die de burger de weg wijzen in het veld van maatschappelijke ondersteuning.

Het kan hierbij zowel gaan om algemene voorzieningen zoals (voldoende) informatiepunten, als om meer specifieke voorzieningen zoals een individueel advies, of hulp bij de verheldering van een ondersteuningsvraag.

Het is wenselijk dat de gemeente zich daarbij laat leiden door de 'één loket gedachte': een burger dient zich in principe niet vaker dan één maal tot de gemeente behoeven te wenden om over het gehele scala van voorzieningen de nodige informatie te verkrijgen. Daarbij dient de gemeente zich niet te beperken tot die voorzieningen waar zij zelf 'over gaat', maar ook informatie te geven over relevante aanpalende terreinen, zoals zorg en wonen.

Onder 'cliëntondersteuning' wordt verstaan de ondersteuning van een cliënt bij het maken van een keuze of het oplossen van een probleem. Cliëntondersteuning heeft de regieversterking van de cliënt (en zijn omgeving) tot doel ten einde de zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie te bevorderen. Het kan informatie en advies, maar vooral ook uitgebreide vraagverheldering en kortdurende en kortcyclische ondersteuning bij keuzes op diverse levensterreinen omvatten.

Cliëntondersteuning gaat een stap verder dan informatie en advies en richt zich op mensen die voor een vraag of een situatie staan die zodanig complex is dat de betreffende persoon het zelf en met zijn omgeving niet op kan lossen. Maatschappelijke organisaties hebben in hun reactie op een ontwerp van dit wetsvoorstel gewezen op het belang om juist de positie van de zwakkere cliënt te versterken in de uitvoering van dit wetsvoorstel. Dit is voor de regering aanleiding geweest cliëntondersteuning in dit beleidsterrein te expliciteren.

Ten behoeve van de uitvoering door gemeenten van deze activiteiten, zullen per 1 januari 2008 de gelden die gemeoid zijn met de AWBZ-subsidie voor MEE-organisaties aan het Gemeentefonds worden toegevoegd.

6.2 Huidig beleid/ uitvoering

Regionaal:

Onder het huidige beleid, dat onder prestatieveld 3 valt, vallen o.a. de volgende regionale (beleids-) onderwerpen:

N.v.t.

Lokaal:

Onder het huidige beleid, dat onder prestatieveld 3 valt, vallen o.a. de volgende lokale (beleids)onderwerpen:

- loket bureau Sociale Zaken;
- Publieksbalie gemeente;
- Algemeen maatschappelijk werk;
- Schuldhulpverlening.

6.3 Toekomstig beleid/ uitvoering

Het algemene doel van prestatieveld 3 is om de hulpvrager en diens vraag centraal en integraal te benaderen, waarbij het wenselijk is om de 1-loketgedachte vorm te geven. (Beleids)onderwerpen die hiervoor ingezet kunnen worden, zijn:

- Loket Zorg en Inkomen gemeente Mook en Middelaar. Uitgangspunten:
  - Laagdrempelig (kosteloos, goede bereikbaarheid: fysiek, telefonisch, digitaal, en snelheid), objectief, integraal, kwaliteit, vraag staat centraal
  - Doelgroep: iedereen en met name ouderen en mensen met beperking
  - Functies: vraagaanname, vraagverheldering, informatie, advies, cliëntondersteuning, toeleiding en toegang voorzieningen
  - Breedte: gemeentelijke en niet gemeentelijke diensten/producten
  - Ketenpartners: buiten het loket, wel betrokken

- o Rechtsvorm: gemeentelijke status.

6.4 Activiteitenplanning

De gemeente heeft besloten dat de functies informatie, advies en cliëntondersteuning vanaf 1 januari 2007 in één loket opgenomen worden. De burger kan er terecht voor hulpvragen op het gebied van de Wmo: Wvg-voorzieningen, hulp bij het huishouden en AWBZ (taakvelden 5, 7 en 9). Wij voorzien verder dat bij de aanvragen mogelijk inkomensaspecten een rol spelen. Hier ligt een directe link naar bureau Sociale Zaken, met name op het taakvlak 'bijzondere bijstand'. Vanuit de one-stop-shopping gedachte lag het daarom voor de hand om het loket bij de gemeente te situeren.

Er was daarnaast nog een belangrijk aspect, dat pleit voor de onderbrenging van het loket bij de gemeente: de toegangsbewaking. Hierbij spelen elementen als registratie, sturing en beheersing een grote rol, die de gemeente in staat stellen haar rol als regisseur in te vullen.

Wij zijn van plan om de loketfunctie verder te ontwikkelen, vooral waar het de advies- en verwijzingsfunctie aangaat.

7. Mantelzorg en vrijwilligers

7.1 Omschrijving

Hoewel vrijwilligerswerk en mantelzorg naar inhoud en motivatie van de betrokkenen verschillen, zijn deze thema's voor de overzichtelijkheid van het aantal prestatievelden en het feit dat de overeenkomst gelegen is in de inzet voor de naasten, in één prestatieveld (nummer 4) benoemd. Het zal hier als regel gaan om algemene beleidsmaatregelen, minder vaak om individuele voorzieningen, al biedt de Wmo daartoe wel alle ruimte als de gemeente dat wenst te doen. Hoewel de gemeentelijke verplichtingen ook op dit prestatieveld vooral 'procedureel' zijn, wordt verwacht dat, nu de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers voor het eerst een wettelijke basis heeft gekregen, het gemeentelijke beleid op dit punt zeker zal worden geïntensiveerd.

7.2 Activiteitenplanning

Op deze plek in de nota hoeft voor dit onderwerp verder niet veel ruimte te worden opgenomen, want in augustus 2007 is immers de Notitie ondersteuning mantelzorg en vrijwilligerswerk vastgesteld door de raad. Voor de compleetheid van deze beleidsnota Wmo is deze notitie als bijlage toegevoegd.

8. Bevorderen deelname

8.1 Omschrijving

Voluit gaat het hier om het 'bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem'.

In dit vijfde prestatievelde wordt bedoeld op algemene maatregelen die, zonder dat men zich tot de gemeente behoeft te wenden, ten goede kunnen komen aan een ieder die daaraan behoefte heeft.

In die zin behoeft de maatregel dus niet bij uitsluiting gericht te zijn op mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem, zolang zij er in ieder geval maar baat bij hebben. Het gaat hier om een breed scala van mogelijke maatregelen. Wat betreft de deelname aan het maatschappelijk verkeer kan gedacht worden aan de toegankelijkheid van de woonomgeving en openbare ruimten zoals leesalen, het gemeentehuis, etc. De deelname van mensen met een beperking aan het maatschappelijk verkeer zal bevorderd worden als zij zich met hun rolstoel, of met welk hulpmiddel dan ook, gemakkelijk kunnen bewegen in hun woonomgeving, en toegang hebben tot alle openbare faciliteiten. Maar ook het organiseren van activiteiten met een sociaal-recreatief of sportief karakter voor specifieke doelgroepen is een voorbeeld. Door het gebruik van het woord 'bevorderen' geeft dit beleidsterrein de gemeente een grote mate van beleidsvrijheid.

Zij kan daardoor invulling aan dit beleidsterrein geven met behulp van het bestuurlijk instrumentarium waarover zij zelf beschikt, maar ze kan evenzeer, als 'pleitbezorger' van de mensen om wie het gaat, veranderingen pogen aan te brengen op terreinen waar zij geen directe bevoegdheid heeft. Te denken valt aan de toegankelijkheid van het openbaar vervoer, waarvoor de gemeente niet of slechts ten dele verantwoordelijk is. Ook een sector als 'aanpasbaar bouwen' is een voorbeeld van een terrein waarop de gemeente geen beleidsinstrumenten heeft, maar waarop zij wel degelijk voor de doelgroep belangwekkende resultaten kan boeken.

Bij participatie in de samenleving gaat het om de mogelijkheden tot deelname aan alle aspecten van de samenleving. Deze participatie zal gelden voor alle mensen, inclusief de doelgroep: mensen met lichamelijke beperkingen, lichte verstandelijke beperkingen en gedragsproblemen en ouderen, gehandicapten, chronisch zieken, [ex]psychiatrische patiënten.

8.2 Huidig beleid/ uitvoering

Regionaal:

Onder het huidige beleid, dat onder prestatievelde 5 valt, vallen o.a. de volgende regionale (beleids-) onderwerpen:

- Collectief vraagafhankelijk vervoer: dit is een vervoerssysteem van deur tot deur of van deur tot halte, net naar gelang de bestemming waar de reiziger naar toe wil, binnen een afgebakend gebied. Reizigers worden vervoerd in taxibussen voor maximaal 8 personen en de bussen zijn tevens toegankelijk voor mensen met een handicap.

Lokaal:

Onder het huidige beleid, dat onder prestatievelde 5 valt, vallen o.a. de volgende lokale (beleids)onderwerpen:

- Huiskamerproject;
- WoonZorgComplex;
- Brede School;

8.3 Toekomstig beleid/ uitvoering

Wat het toekomstig beleid betreft is het zaak om de infrastructuur van zorg- en welzijnsdiensten zo goed mogelijk te laten aansluiten bij de wensen van de burger. Hoogwaardige producten tegen een betaalbare en redelijke vergoeding waardoor burgers kunnen blijven participeren in het maatschappelijk leven. Beleidsonderwerpen die hiervoor ingezet kunnen worden, zijn:

- Accommodatiebeleid
- Beleid gericht op deelname aan het maatschappelijk verkeer en het zelfstandig functioneren van de doelgroep.

8.4 Activiteitenplanning

De gemeente zet zich in om de in de vorige paragraaf genoemde infrastructuur verder te inventariseren. De resultaten van deze inventarisatie worden vervolgens op wenselijkheid en haalbaarheid getoetst. Op de agenda staan inmiddels Huiskamerproject (Pantein Welzijn), intensiever gebruik WoonZorgComplex en de inrichting van een Brede School in Molenhoek.

9. Verlenen individuele voorzieningen

9.1 Omschrijving

Dit zesde prestatieveld beschrijft het onderdeel van maatschappelijke ondersteuning dat zich richt op individuele mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem. Het gaat hier om individueel te verlenen voorzieningen, die aan de behoefte van het individu zijn aangepast.

Of men 'toegang' heeft tot een individuele voorziening hangt echter altijd af van de individuele kenmerken van de persoon met een beperking.

De gemeente is, met uitzondering van die voorzieningen waarvoor het compensatiebeginsel geldt, geheel vrij om te bepalen welke concrete voorzieningen zij zal verlenen, en welke niet. Hierbij kan gedacht worden aan woonvoorzieningen, begeleiding bij zelfstandig wonen, dagbesteding voor ouderen, maaltijdvoorziening, sociale alarmering, vervoersvoorzieningen, klussendiensten, algemeen maatschappelijk werk of vormen van psychosociale hulpverlening.

Bij de individuele voorzieningen gaat het in concreto over de hulp in de huishouding en de voormalige Wvg-voorzieningen.

9.2 Huidig beleid/ uitvoering

Regionaal:

Onder het huidige beleid, dat onder prestatieveld 6 valt, vallen o.a. de volgende regionale (beleids-)onderwerpen:

- N.v.t.

Lokaal:

Onder het huidige beleid, dat onder prestatieveld 6 valt, vallen o.a. de volgende lokale (beleids)onderwerpen:

- Uitvoering Wet voorzieningen gehandicapten;
- Uitvoering Wet maatschappelijke ondersteuning;
- Uitvoering Reductieregeling.

9.3 Toekomstig beleid/ uitvoering

In de toekomst gaat het erom mensen met een hulpvraag te compenseren, zodat ze zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen en sociaal-maatschappelijk kunnen participeren.

(Beleids)onderwerpen die hiervoor ingezet kunnen worden, zijn:

- Verordening individuele verstrekkingen maatschappelijke ondersteuning;
- Besluit individuele verstrekkingen maatschappelijke ondersteuning.

9.4 Activiteitenplanning

De raad stelde in september 2006 de 'Visienotitie Wet maatschappelijke ondersteuning' vast. Deze notitie heeft betrekking op het Wmo-beleid in 2007. In grote lijnen komt deze notitie erop neer dat de uitvoering in 2007 zoveel mogelijk plaatsvindt op basis van 'ongewijzigd beleid'. Wel heeft de raad bepaald dat in 2007 gestart moet worden met ondersteuning van mantelzorg en vrijwilliger.

Individuele voorzieningen

T.b.v. prestatieveld 6, de individuele voorzieningen, zijn een verordening en een financieel besluit (Besluit nadere regels) vastgesteld. Volgens de richtlijn van de raad is het beleid zo min mogelijk gewijzigd t.o.v. het bestaande Wvg- en AWBZ-beleid. Wel zijn uiteraard de nieuwe verplichtingen opgenomen (huishoudelijke verzorging, persoonsgebonden budget). Verordening en financieel besluit zijn gebaseerd op modellen van de VNG.

De gemeente heeft een contract afgesloten met de Sociale Verzekeringsbank (SVB) voor de administratieve ondersteuning van mensen die gebruik maken van een persoonsgebonden budget. Deze dienst werd ook onder de AWBZ verleend.

Uitvoering individuele aanvragen

Er is een besluit genomen over uitbesteding van de uitvoering en advisering aan het Centrum Indicatiestelling Zorg. Hiermee wordt voldaan aan de wettelijke verplichting tot afstemming tussen AWBZ- en Wmo-voorzieningen.

Huishoudelijke verzorging

De aanbesteding van het product 'huishoudelijke verzorging' is regionaal gedaan. Er zijn m.i.v. 2007 drie zorgaanbieders gecontracteerd, te weten Zorggroep Noord-Limburg, Thuiszorg Noord-Limburg en tot slot Savant. Deze laatste aanbieder biedt alleen de zgn. alphahulp (HH1). Omdat twee van de drie aanbieders bekend zijn in de regio heeft de overgang van AWBZ- naar WMO-structuur niet tot grote wijzigingen of onrust geleid.

Het contractbeheer voor de 27 deelnemende gemeenten is opgedragen aan een regionale contractbeheergroep o.l.v. een regionaal coördinator.

Ondersteuning mantelzorg

Voor 2007 heeft de raad de lokale mantelzorgondersteuning als beleidsspeerpunt aangewezen. Inmiddels heeft het college ingestemd met een aanbod van Synthese voor het bieden van deze ondersteuning.

Wmo-raad

In mei 2007 heeft het college een besluit genomen over de oprichting van een Wmo-raad. De raad is in augustus jl. daadwerkelijk van start gegaan.

Regionale uitvoering van subsidieregelingen

Er zijn een aantal subsidieregelingen opgenomen in de Wmo. Het betreft o.a. de Regeling diensten bij wonen met zorg (eerder uitgevoerd door het zorgkantoor) en de CVTM-regeling. In regionaal verband is ervoor gekozen om de uitvoering van deze regelingen middels een bestuursopdracht bij Regio Noord- en Midden-Limburg neer te leggen. De reden hiervoor is dat er een aantal verplichtingen zijn m.b.t. de besteding van de middelen. Het is efficiënter om de afwikkeling van lopende zaken centraal te doen dan dat elke gemeente zich in de materie moet verdiepen. Officieel loopt de bestuursopdracht aan de Regio tot juni 2008, zodat de regio ook de verantwoording over de bestedingen 2007 kan afhandelen. Naar alle waarschijnlijkheid zullen de meeste gemeenten in de regio ook 2007 blijven samenwerken. Wanneer de middelen te zeer versnipperd raken, komt dat de kwaliteit van het product niet ten goede.

10. Maatschappelijke opvang, oggz, verslavingszorg

10.1 Omschrijving

Maatschappelijke opvang (prestatieveld 7)

Maatschappelijke opvang omvat activiteiten bestaande uit het tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan personen die, door een of meerdere problemen, al dan niet gedwongen de thuissituatie hebben verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving.

Vrouwenopvang (prestatieveld 7)

Onder vrouwenopvang wordt begrepen het tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan vrouwen die, al dan niet gedwongen, de thuissituatie hebben verlaten in verband met problemen van relationele aard of geweld.

Openbare geestelijke gezondheidszorg OGGZ (prestatieveld 8)

Onder het bieden van openbare geestelijke gezondheidszorg wordt nagenoeg hetzelfde verstaan als hetgeen in de Wet collectieve preventie volksgezondheid nu hieronder wordt verstaan. Te weten: het signaleren en bestrijden van risicofactoren op het gebied van de openbare geestelijke gezondheidszorg, het bereiken en begeleiden van kwetsbare personen en risicogroepen, het functioneren als meldpunt voor signalen van crisis of dreiging van crisis bij kwetsbare personen en risicogroepen en het tot stand brengen van afspraken tussen betrokken organisaties over de uitvoering van de openbare geestelijke gezondheidszorg. Het bieden van psychosociale hulp bij rampen wordt niet in de Wmo ondergebracht. Dit desbetreffende deelgebied is daarom expliciet uitgezonderd van het begrip openbare geestelijke gezondheidszorg in de Wmo.

Ambulante verslavingszorg (prestatieveld 9)

Ambulante verslavingszorg doelt op activiteiten bestaande uit ambulante hulpverlening, gericht op verslavingsproblemen, en preventie van verslavingsproblemen, inclusief activiteiten in het kader van overlastbestrijding van overlast door verslaving.

10.2 Huidig beleid/ uitvoering

Regionaal:

Onder het huidige beleid, dat tot prestatievelden 7,8 & 9 behoren, vallen o.a. de volgende regionale (beleids-) onderwerpen:

- Meldpunt Huiselijk Geweld
- Vangnet
- Maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en verslavingszorg wordt door de centrumgemeenten gecoördineerd.

Lokaal:

Voor het huidige beleid, dat tot prestatievelden 7,8 & 9 behoren, sluit de gemeente Mook en Middelaar aan bij het beleid van de centrumgemeente Nijmegen.

10.3 Toekomstig beleid/ uitvoering

De prestatievelden 7, 8 en 9 zijn, gezien de taakvelden, geschikt om voornamelijk regionaal op te pakken, zowel qua beleid als ook qua uitvoering. Wat dit laatste betreft vindt dit nu ook op vele terreinen plaats. (Beleids)onderwerpen die hiervoor ingezet kunnen worden, zijn:

- Regionale kadernota Volksgezondheid;
- Regionaal Uitvoeringsprogramma Wonen, Welzijn & Zorg.

10.4 Activiteitenplanning: de zorgkant van de WMO

Onder het motto: "Waar staan we en waar willen we naar toe met de zorgvoorzieningen" beschrijven we hieronder een aantal aspecten, die in het verlengde liggen van de taakvelden Maatschappelijke opvang, oggz, verslavingszorg.

10.4.1 Algemeen

De belangrijkste taken van de gemeente zijn vastgelegd in de Wet collectieve preventie gezondheidszorg. Op basis van deze wet is een uitgebreid pakket aan producten uitgewerkt, dat voor onze gemeente door de GGD Nijmegen wordt uitgevoerd. Op deze producten zal in deze nota niet verder worden ingegaan, maar verwijzen wij naar de productencatalogus van de GGD zelf.

Daarnaast voert de GGD een aantal aanvullende taken uit, die de aangesloten gemeenten facultatief kunnen inkopen. Wij willen naast de puur wettelijk omschreven preventietaken extra aandacht voor voorlichting over ongezond en ongewenst leefgedrag.

Het gaat hierbij de komende vier jaar om:

- Specifieke inzet op de problematiek van overgewicht onder jongeren via de basisscholen (Project Wikken en Bewegen) Dit project loopt drie jaar van 2008 t/m 2010.
- Deelname aan Meldpunt huiselijk geweld. Hierop zal in een volgende paragraaf worden terug gekomen.
- Financiële ondersteuning 'scenarioteam', gericht op het voorkomen van maatschappelijke onrust bij seksueel misbruik onder kinderen. Ook hierop zal in een volgende paragraaf worden terug gekomen.
- Financiële ondersteuning van projecten gericht op tijdelijke speerpunten. In 2008 versterkte inzet op voorlichting 'veilig vrijen' onder jongeren.

10.4.2 Scenarioteam

Het scenarioteam, dat door de GGD wordt gecoördineerd, heeft als functie het voorkomen of verminderen van maatschappelijke onrust in gevallen van seksueel misbruik van meerdere minderjarigen. De coördinerende taak van de GGD daarin heeft tot doel om voor afstemming te zorgen tussen alle organisaties, die bij dergelijke calamiteiten betrokken zijn, zoals scholen, politie, Bureau Jeugdzorg en andere zorginstellingen. Het scenarioteam komt bij elkaar in opdracht van de burgemeester.

De afgelopen jaren heeft de gemeente Mook en Middelaar hieraan niet bijgedragen, maar in de kadernota 2008 – 2011 is hiervoor € 1.000 opgenomen.

Met het beschikbaar stellen van deze middelen zijn wij er echter niet. Het netwerk van organisaties dat bij calamiteiten in de gemeente Mook en Middelaar bij elkaar dient te komen is een andere, dan in de rest van de regio. Belangrijke deelnemers zoals het Bureau Jeugdzorg en de politie komen in ons geval uit de Noord-Limburg, waar op dit terrein weer andere samenwerkingsstructuren bestaan.

Dat betekent, dat er specifiek voor Mook geheel eigen afspraken gemaakt moeten worden. De praktijk leert ook, dat deze ook regelmatig opgefrist moeten worden om te voorkomen, dat deze weer verwateren.

10.4.3 Huiselijk geweld

In 2002 verscheen de kabinetsnota 'Privé geweld – publieke zaak', waarin de aard en omvang van het huiselijk geweld werd geschetst. Het komt voor in alle sociaal-economische klassen en binnen alle culturen in de Nederlandse samenleving. Slachtoffers zijn in de meeste gevallen vrouwen en kinderen, maar het treft ook mannen, ouders en ouderen.

In het Hoofdlijnenakkoord van juni 2003 gaf het kabinet aan een effectieve aanpak van huiselijk geweld te willen. Daartoe is voor de periode tot en met 2007 een interdepartementale werkgroep actief. Ook in de prestatievelden 7 en 8 van de Wmo is de aanpak van huiselijk geweld een belangrijk item.

Binnen de regio Nijmegen is hiervoor een plan van aanpak ontwikkeld. Er is voor gekozen om het Meldpunt huiselijk geweld aan te haken bij het Meldpunt bijzondere zorg.

Dit meldpunt voorziet in een coördinerende rol van de GGD in geval van calamiteiten. De GGD draagt er dan zorg voor dat binnen een multidisciplinair team waarin de betrokken organisaties zitting hebben, de zorg- en hulpverlening op elkaar wordt afgestemd.

Evenals bij het scenarioteam is ook hier het netwerk van organisaties, dat bij calamiteiten in de gemeente Mook en Middelaar betrokken is een andere, dan in de rest van de regio. Dat geldt vooral voor de politie, die in deze situatie als meldende instantie optreedt. Hierover moeten derhalve specifieke afspraken voor Mook gemaakt worden. Mede vanwege die situatie heeft onze gemeente nog niet bij dit project aangehaakt.

Wij vinden het belang, dat er ook in onze gemeente een Meldpunt voor huiselijk geweld komt. Daarbij zal een keuze gemaakt moeten worden tussen het Meldpunt van de GGD Nijmegen en het Limburgse equivalent. Doorslaggevend zal zijn, waar de cliënten het meest gebaat mee zijn. In ieder geval zal gezorgd worden, dat er voor situaties waarin grensoverschrijdende contacten nodig zijn, afspraken gemaakt worden met de uitvoerende organisatie(s).

10.4.4 Plaatsing AED's

Vanuit de EHBO-vereniging en een particulier initiatief is navraag gedaan naar de mogelijkheden voor de plaatsing van defibrillatoren (AED's) op strategische locaties, om daarmee de kans op levenverlenging bij een hartstilstand te vergroten.

Wij vinden dit een positief initiatief. De gemeente kan op dit punt een stimulerende rol vervullen. Dat betekent dat het beheer en de organisatie (incl. scholing) door een particuliere organisatie geregeld zal moeten worden. De effectiviteit van de AED's moet voldoende gewaarborgd zijn.

De gemeente zal daarom in 2008 een stimuleringsregeling opstellen bij wijze van financiële prikkel voor de aanschaf en het beheren van AED's op strategische locaties in deze gemeente.

10.4.5 Huisvesting Jeugdgezondheidszorg Mook

De Jeugdgezondheidszorg van de GGD verzorgt binnen alle gemeenten in de regio de consultatiebureaus. In Mook is dat in het gebouw aan de Groesbeekseweg, voorheen het Groene Kruisgebouw.

Bij de realisatie van het centrumplan zal dit pand gesloopt worden. Voor het consultatiebureau is in overleg binnen het centrumplan andere ruimte gereserveerd. De huur- en exploitatielasten liggen hoger dan in de huidige situatie. Naar schatting zal het om ca. € 5.000,- aan meerkosten gaan.

Wij vinden het van belang, om het consultatiebureau centraal in Mook te kunnen behouden. De meerkosten vinden wij in deze orde van grootte daarom aanvaardbaar.

11. Binding met andere regelingen

11.1 WWB en Wmo

Met de Wmo krijgt de gemeente nadrukkelijk de verantwoordelijkheid voor de integratie en maatschappelijke participatie van alle burgers. Personen met beperkingen en ouderen moeten een zo zelfstandig mogelijk leven kunnen leiden en de gemeente moet hen hiertoe de nodige voorzieningen bieden. Ook kwetsbare burgers die met moeite werk kunnen verwerven of behouden behoren tot de doelgroep van de Wmo. Daar ligt een belangrijke link met de Wet werk en bijstand (WWB). Vraag is dan ook hoe gemeenten de Wmo kunnen aanwenden om groepen met een afstand tot de arbeidsmarkt meer kans op werk te bieden.

Zowel de WWB als de Wmo heeft als doel om de zelfredzaamheid en participatie van burgers te versterken. In beide wetten staat de individuele verantwoordelijkheid van de burger en participatie in de samenleving centraal: in de Wmo gaat het om 'maatschappelijke participatie' en in de WWB om 'arbeidsparticipatie'. De doelgroep van beide wetten verschilt evenwel: hoewel de doelgroep van de Wmo breder is, ligt de nadruk op oudere en hulpbehoevende mensen die in staat moeten worden gesteld om zo lang mogelijk zelfstandig te leven. De WWB richt zich vooral op met mensen met een uitkering, die deel moeten gaan nemen aan het arbeidsproces opdat ze zelfstandig in hun onderhoud kunnen voorzien.

In de focus op 'participatie' liggen voor gemeenten kansen om Wmo - en WWB beleid op elkaar af te stemmen. De gemeente moet immers op beide terreinen beleid ontwikkelen, elke vier jaar opnieuw, en hierover ook verantwoording afleggen. Er liggen kansen voor 'integraal beleid' waarin wonen, welzijn, zorg en arbeid een plek krijgen en uitkeringsgerechtigden gelijktijdig op aspecten van arbeidsactivering, welzijn, zorg en inkomen begeleid worden. Er liggen kansen voor één loket voor alle vragen van burgers op het terrein van zorg, welzijn en inkomen. En er liggen kansen voor een wijkgerichte aanpak, waarbij onder andere uitkeringsgerechtigden werkervaring kunnen opdoen via activiteiten waarbij de leefbaarheid en veiligheid in de wijk worden vergroot.

Meer concreet liggen op het snijvlak van WWB en Wmo kansen voor:

- maatschappelijke participatie van WWB-cliënten als stap op de re-integratieladder, op weg naar arbeidsparticipatie, door bijvoorbeeld vrijwilligerswerk of mantelzorg een plek te geven in het re-integratietraject;
- arbeidsplaatsen en werkervaringsplekken voor WWB-cliënten bij aanbieders van diensten in het kader van Wmo, die de gemeente kan 'afdwingen' in het kader van het subsidiebeleid of door sociale bepalingen op te nemen in het bestek voor de aanbesteding van bijvoorbeeld de huishoudelijke verzorging;
- werkervaringsplekken voor WWB-cliënten, waarbij zij met behoud van uitkering of loonkostensubsidie Wmo -cliënten ondersteunen, bijvoorbeeld in de huishouding of met klussen in en om het huis.

Aangezien de gemeente met de Wmo verantwoordelijk wordt voor de huishoudelijke verzorging, zal er een nieuwe markt aan diensten ontstaan op het vlak van persoonlijke dienstverlening en huishoudelijke activiteiten waarin uitkeringsgerechtigden een rol kunnen vervullen. In haar recente advies 'Huis houden op de markt' over de persoonlijke dienstverlening gaat De Raad voor Werk en Inkomen (RWI) hierop in. De RWI stelt met betrekking tot de inrichting van de persoonlijke dienstverlening twee varianten voor waarin een huishoudelijke zorg kan worden aangeboden: een gedefiscaliseerde vorm (zonder belasting- en premieafdracht) en een gefiscaliseerde vorm (met belastingen premieafdracht). Uitkeringsgerechtigden zullen hier binnen de grenzen van de WWB een rol in kunnen vervullen. Daarnaast kan de gemeente door marktruimte te creëren voor meerdere zorgaanbieders de ontwikkeling van persoonlijke dienstverlening bevorderen.

Maar het kan allemaal niet zomaar. Weliswaar liggen er kansen, maar om deze te benutten moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Want zowel vanuit het standpunt van de uitkeringsgerechtigden als vanuit het perspectief van de 'klanten' zijn er voorwaarden te benoemen. Voor uitkeringsgerechtigden gaat het immers uiteindelijk om arbeidsparticipatie. Het faciliteren van activiteiten in het vrijwilligerswerk of de mantelzorg kan voor hen natuurlijk een opstap zijn naar werk. Vanwege de focus op werk, dient zo'n vrijwillige inzet echter wel gekoppeld te worden aan scholing of oriëntatie op werk.

Voor de 'klant' of hulpvrager is vooral de continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening van belang. Het Wmo -beleid en -aanbod mag daarom niet afhankelijk worden gemaakt van de inzet van WWB-cliënten.

Voorop dient te staan dat (kwetsbare) burgers die een beroep doen op de Wmo of de WWB behoefte hebben aan structurele oplossingen. Daarom is het belangrijk dat gemeenten een visie ontwikkelen op het snijvlak van Wmo en WWB.

11.2 Activiteitenplanning

11.2.1 Regelingen en projecten

De gemeente kan, via bureau Sociale Zaken, burgers materiële en immateriële hulp verlenen, met name op basis van de volgende regelingen:

- Wet werk en bijstand (WWB);
- Schuldhulpverlening;
- Kwijtscheldingsbeleid;
- Minimabeleid;
- Bijzondere bijstand;
- Reductieregeling.

In 2006 en 2007 zijn deze regelingen geactualiseerd en in lijn gebracht met de Wmo-uitgangspunten.

Via bijzondere projecten kan ook voor de burger met beperkingen van welke aard dan ook de mogelijkheid worden geschapen om deel te nemen aan de maatschappij. De rol van de gemeente daarbij is (mede-) ontwikkelen, faciliteren en regelen. Concrete projecten worden thans ontwikkeld:

- Het Activiteitentrainings- en opleidingscentrum, speciaal;
- Dienstenbureau i.s.m. Stichting Actief (dagbesteding, leer-werkplekken, klussendienst);
- Activiteiten i.s.m. Dichterbij.

Verder verkeren de volgende projecten in de ontwikkelfase:

- Ruilkring Mook en Middelaar;
- Opzet gezamenlijke volkstuinen.

11.2.2 Sociale monitor

Rijk en gemeenten besteden al jaren aandacht aan armoede en de gevolgen daarvan (w.o. sociale uitsluiting) en de bestrijding hiervan³. Dit leidde tot een veelheid aan –meer of minder laagdrempelige- instrumenten, variërend van wettelijke voorzieningen (waaronder algemene bijstand, bijzondere bijstand, langdurigheidstoelage, belastingtoelagen) tot lokale regelingen (zoals onze Reductie-regeling en het kwijtscheldingsbeleid lokale heffingen).

De effectiviteit van die voorzieningen staat of valt met het gebruik ervan door de mensen, waarvoor zij in het leven zijn geroepen. Niet gebruik leidt ondermeer tot sociale uitsluiting of vereenzaming. Rijk en gemeenten zijn het erover eens dat er nog steeds sprake is van een aanzienlijk niet-gebruik⁴. Dat heeft een aantal redenen, enerzijds gelegen in de persoon van de niet-gebruikers, anderzijds door onvoldoende beleidsmatig en praktisch inzicht in de lokale situatie.

In mei 2007 stemde de gemeenteraad in om, naar aanleiding van een initiatiefvoorstel van de fractie van de Partij van de Arbeid (PvdA), een ‘Sociale Monitor te laten opstellen met als doel inzicht te verkrijgen in de omvang en de ernst van de problematiek van armoede en sociale uitsluiting in Mook en Middelaar. Het raadsbesluit raakt de Wet werk en bijstand (WWB⁵) en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo⁶). Wetten, waarvoor de gemeente in 2007 nieuwe initiatieven formuleert (“Actualisering van het minimabeleid” en de “Actualisatie beleid bijzondere bijstand”). De bedoelde initiatieven zijn gebaseerd op inventarisaties, onder andere van doelgroepen, knelpunten en behoeften, mogelijkheden en instrumenten. Daarnaast is, vooral in het totstandkomingstraject van het Wmo beleidsplan, een belangrijke rol weggelegd voor de participatie van politiek en burgers (zie hiervoor het plan van aanpak dienaangaande). Op die manier komt een gericht en vooral gedragen beleid tot stand.

Het is, kortom, belangrijk om een lokale inventarisatie te hebben van aspecten, die van belang zijn voor ons toekomstig beleid op het gebied van wonen, welzijn, zorg en inkomen. Het gaat daarbij niet om een opsomming van beschikbare voorzieningen, maar veel meer om een overzicht van de materiële en

³ Onder andere “Armoedemonitor 2005”, publicatie van SCP 31 mei 2007

⁴ meest recent: “Geld op de plank”, publicatie van SCP 5 juni 2007

⁵ onder de WWB vallen de algemene bijstand, (categoriale) bijzondere bijstand, langdurigheidstoelage

⁶ de Wmo bevat de voormalige Wvg, Welzijnswet, de huishoudelijke verzorging (oud-AWBZ), een deel van de ZFW/AWBZ en de OGGZ

immateriële zaken die tot een vorm van armoede kunnen leiden. Dit is de "Sociale Monitor": een inventarisatie van de armoede in onze gemeente op basis van huishoudinkomen en het gebruik van financiële armoederegelingen. De monitor is als bijlage bij dit beleidsplan gevoegd.

12. Burgerparticipatie en klanttevredenheid

12.1 Burgerparticipatie in de wet

Artikel 11 van de Wmo stelt het volgende:

1. Het college van burgemeester en wethouders betreft de ingezetenen van de gemeente en in de gemeente een belang hebbende natuurlijke en rechtspersonen bij de voorbereiding van het beleid betreffende maatschappelijke ondersteuning, op de wijze voorzien in de krachtens artikel 150 van de Gemeentewet vastgestelde verordening.
2. Het college van burgemeester en wethouders stelt ingezetenen van de gemeente en in de gemeente belang hebbende natuurlijke en rechtspersonen vroegtijdig in de gelegenheid zelfstandig voorstellen voor het beleid inzake maatschappelijke ondersteuning te doen.
3. Het college van burgemeester en wethouders verschaft informatie die nodig is ter uitvoering van het bepaalde in het eerste en tweede lid.
4. Onverminderd het eerste lid vergewist het college van burgemeester en wethouders zich bij de voorbereiding van het beleid tevens van de belangen en behoeften van ingezetenen die hun belangen en behoeften niet goed kenbaar kunnen maken.

Verder heeft burgerparticipatie een rol binnen het jaarlijks in te stellen klanttevredenheids-onderzoek.

12.2 Klankbordgroep Wmo wordt Wmo-raad

Ter uitvoering van de burgerparticipatie in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) fungeerde sedert mei 2006 de Klankbordgroep Wmo. Hierin hadden zorgvragers en zorgaanbieders zitting. Vanaf 1 juli 2007 is een groot deel van de activiteiten van deze Klankbordgroep overgenomen door de Wmo-raad.

De Wmo-raad vormt een afspiegeling van de gebruikers van de Wmo-voorzieningen. In de raad zijn daarom vertegenwoordigd de ouderen, mensen met een lichamelijke, verstandelijke of psychosociale beperking, zorgvragers, vrijwilligers en matelzorgers.

De Wmo-raad heeft als taak de raad en het college gevraagd en ongevraagd te informeren en te adviseren, alsmede ontwikkelingen te signaleren over alle zaken die van belang zijn voor vragers, zoals beschreven in de wet. Door hun individuele kennis en ervaring leveren de leden een belangrijke bijdrage aan een kwalitatief goed beleid en voorzieningenaanbod.

12.3 Klanttevredenheidsonderzoek

De eindverantwoordelijkheid voor het Wmo-beleid berust bij de gemeenteraad. De beleidskeuzes worden op lokaal niveau gemaakt en daarom vindt de verantwoording niet verticaal plaats (van gemeente naar Rijk) maar horizontaal (van gemeente naar burger).

Gemeenteraad en burgers hebben informatie nodig voor een goed oordeel over de uitvoering van de Wmo in hun gemeente. Daarom bepaalt artikel 9 van de Wmo dat de gemeente jaarlijks een rapport moet publiceren met de uitkomsten van een onderzoek naar klanttevredenheid en met prestatiegegevens over het voorgaande kalenderjaar. Daarnaast moeten gemeenten deze gegevens aan het ministerie van VWS sturen, zodat VWS in een rapport gemeenten onderling met elkaar kan vergelijken.

Klanten kunnen met hun deelname aan het tevredenheidsonderzoek een oordeel geven over de uitvoering van de Wmo in hun gemeente. Deze uitkomsten vormen – in het verlengde daarvan – de kapstok voor overleg tussen gemeente, Wmo-raad, instellingen en andere betrokkenen. Dit debat zorgt voor de afstemming tussen alle betrokkenen om de uitvoering van de Wmo (verder) te verbeteren.

Belangrijke begrippen uit artikel 9 lid 1 a van de Wmo zijn de volgende:

- Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het *jaarlijks publiceren* van het onderzoek naar klanttevredenheid over de uitvoering van de Wmo.
- Het gaat om de tevredenheid van vragers van *maatschappelijke ondersteuning*. Dit zijn alle mensen die zich individueel of collectief bij de gemeente of een instelling melden met een vraag naar

maatschappelijke ondersteuning, en alle mensen die ongevraagd een vorm van maatschappelijke ondersteuning ontvangen

- *Tevredenheid*. Dit houdt in: de wijze waarop verwachtingen wel of niet uitkomen naar aanleiding van concrete ervaringen.
- Het gaat om de *uitvoering van de wet*. Dat slaat op: inspraak over uitvoering van de Wmo, het aanbod van Wmo-diensten en producten, het proces van dienstverlening en het resultaat van de diensten

Het klanttevredenheidsonderzoek vindt ieder jaar vóór 1 juli plaats. De gemeente zal eind 2007, tesamen met de Wmo-raad, al starten met het bepalen van de wijze, waarop het onderzoek zal gaan plaatsvinden.

13. Evaluatie aan de hand van actiepunten

“Hoe en wanneer volgen we de resultaten van alle plannen die we hebben”

In deze beleidsnota WMO zijn diverse concrete beleidsvoornemens opgenomen. Een groot aantal hiervan moet z'n beslag krijgen in 2008.

Voorkomen moet worden dat dit een beleid wordt dat vooral op papier bestaat. Daarom zal in december 2008 een evaluatieoverzicht aan de raad worden voorgelegd. Om zowel de uitvoering als de evaluatie te vergemakkelijken staat hieronder een opsomming van de verschillende actiepunten.

- Amateur kunst:
  - o Schrappen verplichting verkoop Anjerloten.
  - o Mogelijk maken van door de Raad te verlenen subsidies voor bijzondere culturele evenementen.
- Bibliotheekwerk:
  - o In de nieuwe bibliotheek een zelfbedieningsbalie inrichten.
- Cultuur in het onderwijs:
  - o Langjarige lijn volgen, gericht op diversiteit in aanbod, zodat de schooljeugd kennis kan nemen van de verschillende kunstvormen (muziek, beeldend etc.).
- Muziekonderwijs:
  - o Met ingang van het schooljaar 2008-09 weer muziekonderwijs aanbieden (via De Stroming).
- Beeldende kunst/ Toerisme:
  - o In de zomer van 2008 of, indien niet haalbaar, 2009, starten met een jaarlijkse beelden tentoonstelling in het Maaspark.
  - o In het nieuwe Gemeenschapscentrum in het toekomstige Dorpscentrum Mook de Collectie Jacques van Mourik onderbrengen.
  - o Op de buitengevels van het Dorpscentrum Mook kunstaccenten plaatsen. In 2008 wordt hiervoor een plan gemaakt.
- Overige culturele activiteiten/Toerisme:
  - o Met ingang van 2008 in het laatste weekeinde van de zomervakantie een festival houden met straattheatervoorstellingen houden bij de trappen op de Maaskade en in het Maaspark. Eventueel aanvullen van het programma met bijvoorbeeld muziek.
- Onderwijs/Specifiek welzijn:
  - o Op korte termijn besluitvorming over eventuele bouw Brede School voor De Grote Lier in Molenhoek.
- Sport:
  - o Op korte termijn besluitvorming over de plannen betreffende de Multifunctionele Sportaccommodatie van Eendracht '30.
  - o Eind 2008 afronding privatisering c.a. van Astrantia.
  - o In 2008 offertes vragen voor opknopbeurt recreatie-sportveld “De Lier”.
  - o In 2008 opstellen kostenbegroting voor de inrichting van de nieuwe Sporthal in het Dorpscentrum Mook.
- Jeugdzorg:
  - o In 2008 bezien of alle scholen deel moeten uitmaken van het project “School en Hulp”.
  - o In 2008 mogelijkheden voor schoolmaatschappelijk werk op het Kandinsky College bezien.
- Ouderenwerk:
  - o Subsidieverhoging voor de KBO's.
- Centra voor Jeugd en Gezin:
  - o De komende jaren inspelen op de ontwikkelingen.
- Peuterspeelzalen:
  - o De komende jaren inspelen op de onderbrenging in de Wet Kinderopvang.
- Gezondheidszorg:
  - o In 2008 kiezen bij welk Meldpunt voor huiselijk geweld aansluiting wordt gezocht.
  - o In 2008 stimuleringsregeling plaatsing AED's opstellen.

14. Bijlage: Notitie ondersteuning mantelzorg en vrijwilligerswerk⁷

Inleiding

In de Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning) zijn 9 prestatievelden opgenomen. Prestatieveld 4 betreft de mantelzorg en de vrijwilligers en gaat uit van het opzetten van een goed functionerende ondersteuningsstructuur, iets waarvan op dit moment nog geen sprake is.

In deze notitie worden deze beide onderwerpen eerst beschreven. Daarna wordt aangegeven hoe voor zowel de mantelzorg als voor het vrijwilligerswerk adequate steunfuncties ingericht kunnen worden. In de begroting is hiervoor een budget opgenomen van € 15.000.

Mantelzorg

Mantelzorg kan formeel omschreven worden als langdurende zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden aan een hulpbehoevende door personen uit diens directe omgeving, waarbij de zorgverlening rechtstreeks voortvloeit uit de sociale relatie en deze de gebruikelijke zorg van huisgenoten voor elkaar overstijgt.

Mantelzorg neemt in Nederland een belangrijke plaats in binnen het geheel van de zorg en welzijn. Uit gegevens van het SCP blijkt dat er 3,4 miljoen mensen zijn die zich wel op een of andere manier voor een ander inzetten. Natuurlijk zijn deze mensen niet allemaal even langdurig en intensief bezig. Daarom richt het beleid zich met name op de groep mensen waarvoor dit wel geldt. Daarbij wordt uitgegaan van een zorgperiode van tenminste 3 maanden en een intensiteit van tenminste 8 uur per week. Niet dat andere varianten minder belangrijk zijn, maar langdurige en intensieve zorgverlening gaat vaak gepaard met overbelasting en ontwrichting van de eigen leefsituatie. Het belangrijkste doel binnen het huidige beleid is het voorkomen van overbelasting door het bieden van adequate ondersteuning. De gemeenten zijn vanaf 1 januari 2007 verantwoordelijk voor het functioneren van activiteiten op het vlak van de mantelzorgondersteuning.

De volgende cijfers geven een omvang van de mantelzorg in Nederland.

Op elke 10.000 inwoners telt een gemeente gemiddeld 1900 mantelzorgers boven de 18 jaar. Verdere gegevens:

- 20% geeft hulp binnen de eigen huishouding, 14% helpt de partner;
- 80% zorgt voor iemand buiten hun eigen huishouding, 44% zorgt voor een bejaarde ouder en 12% voor een vriend;
- 58% is vrouw. Mannen verzorgen meestal hun partner, terwijl vrouwen ook de zorg voor hun (schoon)ouders of gehandicapte kinderen op zich nemen. Mannen bieden gemiddeld gezien vaker hulp op het praktische vlak (administratie, klussen). Vrouwen zijn actiever op het gebied van huishoudelijke zorg, persoonlijke verzorging begeleiding en toezicht, taken die weinig uitstel dulden en daarom lastiger met arbeid te combineren zijn.
- 8% voelt zich zwaar- of overbelast. Zij hebben last van stressklachten zoals een gevoel van gejaagdheid, concentratie- en slaapproblemen en verminderde eetlust. Vooral degenen die langdurig en intensief voor hun partner zorgen behoren tot de meest zwaar belaste mantelzorgers. Toch vertonen ook mensen die minder uren zorgen soms spanningsklachten. Aan belasting zit immers ook een subjectieve kant.
- 65% combineert de zorg met betaald werk. Degenen die werken bieden wel minder uren steun dan de mensen zonder betaald werk.

Vrijwilligerswerk

De vrijwillige inzet van burgers is een onmisbaar deel van de samenleving. Vrijwilligerswerk is bij uitstek de manier voor burgers om verantwoordelijkheid te nemen en niet alles van een ander of de overheid te verwachten. Met zijn vrijwillige inzet is de burger niet slechts consument van publieke diensten, maar levert hij actief een bijdrage. Hij geeft niet alleen zijn eigen 'meedoen' vorm, maar draagt ook bij aan het 'meedoen' van kwetsbare groepen. Voor een beter inzicht in deze materie volgen ook hier wat algemene gegevens over het vrijwilligerswerk.

---

⁷ Vastgesteld door de gemeenteraad van Mook en Middelaar op 31 augustus 2007

De bereidheid in ons land om vrijwilligerswerk te doen is naar internationale maatstaven hoog. Het geconstateerde percentage varieert lokaal van 25 - 45% van de Nederlanders van 18 jaar en ouder. Uit recent onderzoek blijkt, dat het aantal vrijwilligers zich de afgelopen twee jaar heeft gestabiliseerd.

Vrijwilligers besteden door de jaren heen gemiddeld tussen de 4,5 en 5 uur per week aan vrijwilligerswerk.

Bij het benaderen van mensen voor vrijwilligerswerk spelen persoonlijke contacten de belangrijkste rol.

Tweederde van de vrijwilligers is door mensen in hun sociale netwerk gevraagd om vrijwilliger te worden.

Tijdgebrek is het meest genoemde argument om geen vrijwilligerswerk te doen. Allochtonen nemen slechts in beperkte mate deel aan het reguliere werk binnen algemene organisaties in Nederland, maar zijn zeer actief binnen de eigen etnische gemeenschap.

De hedendaagse vrijwilliger heeft minder tijd en een minder vanzelfsprekende, langdurige binding met de organisatie en zoekt telkens nieuwe uitdagingen. Dit stelt hogere eisen aan de bestuurders van de verenigingen en andere instellingen, die zelf overigens ook vrijwilliger zijn. De behoefte aan meer variatie en aan minder langjarige verplichtingen maakt het noodzakelijk dat de instellingen ook zelf een vrijwilligersbeleid gaan voeren. Dit alles vindt plaats in een omgeving waarin mensen tegenwoordig steeds meer verschillende taken combineren: werk, opleiding, zorg, vrijwilligerswerk en huishouding.

Behoeften en mogelijkheden tot concrete ondersteuning

Om inzicht te krijgen in de huidige situatie in de mantelzorg en het vrijwilligerswerk en welke behoefte er leeft hebben wij verschillende instellingen benaderd. Er zijn gesprekken geweest met o.a.

- De Algemene Hulpdienst
- Pantein Welzijn Mook
- RKS V Eendracht'30
- Astantia SV
- De Zonnebloem
- 3 Muziekverenigingen
- Scouting
- Stichting jeugd- en jongerenwerk in Mook en Molenhoek.

Ook is er gesproken met de vrijwilligerscoördinator van de gemeente Heumen. Deze gemeente heeft inmiddels drie jaar ervaring met dit werk en weet op basis daarvan goed wat de behoeften en de concrete mogelijkheden zijn.

Wat betreft het vrijwilligerswerk geven de resultaten van deze gesprekken het volgende beeld.

Over de huidige situatie kan gezegd worden dat -overeenkomstig het landelijke beeld- de meeste instellingen zaken als de werving en begeleiding van vrijwilligers zelf oppakken. Het bestuur voorziet zelf in informatie en advies voor de vrijwilligers. Soms wordt de hulp ingeroepen van een koepelorganisatie, bijvoorbeeld als het gaat om cursussen op het gebied van de deskundigheidsbevordering.

Het blijkt, dat de ondersteuningsbehoefte zich op een aantal terreinen toespitst.

In de eerste plaats gaat het om het verkrijgen van informatie en advies zoals informatieavonden en deskundigheidscursussen. Zo is er veel vraag naar informatieavonden over de werving van vrijwilligers en leden.

In het verlengde hiervan ligt het helpen bij het daadwerkelijk werven van vrijwilligers. Voor dit doel wordt in veel gemeenten een speciale website onderhouden om vraag en aanbod bij elkaar te brengen en om mensen te stimuleren zich aan te melden. Om een dergelijke site succesvol te laten zijn, moet deze regelmatig in de publiciteit worden gebracht. Vooral in de beginperiode van een vrijwilligerssteunpunt is dit van groot belang.

Ook is er vraag naar avonden over onderwerpen als fondsenwerving, communicatie & PR en het opzetten en bijhouden van de financiële administratie. Hierbij leert de ervaring dat de informatie zo mogelijk in één avond gegeven moet worden.

Verder is er soms behoefte bij een vereniging om in algemene zin te spreken over het reilen en zeilen van de organisatie. In een individueel advies kan hier nader op ingegaan worden.

Uit de gesprekken is ook gebleken dat veel verenigingen behoefte hebben aan een speciale verzekering voor vrijwilligers die door de gemeente wordt betaald.

Een nieuwe vorm van ondersteuning is het opzetten van een servicebureau dat de financiële administratie, de ledenadministratie en de contributie-inning verzorgt. Hierdoor komt een wezenlijke taakverlichting voor de instellingen tot stand, want de financieel-administratieve functie is een van de zwaarst te vervullen taken. Dit gaat dan zowel om de omvang van het pakket als om de specialistische kennis die vereist is.

Het is nu de uitdaging voor de gemeente om op korte termijn met een concreet aanbod voor het vrijwilligerswerk te komen.

Als het gaat om de mantelzorg dan is er behoefte aan ondersteuning op de volgende vlakken.

In de eerste plaats is het van belang zogeheten respijtzorg, oftewel vervangende mantelzorg te organiseren voor langdurig zwaar belaste mantelzorgers. Respijtzorg is in wezen een verzamelterm voor een scala van voorzieningen dat mantelzorgers in de gelegenheid stelt hun zorgtaken af en toe of regelmatig helemaal over te dragen, zodat de mantelzorger even vrijaf heeft. Er zijn verschillende verschijningsvormen: de zorg kan worden overgenomen door beroepskrachten of vrijwilligers. Het kan gaan om incidentele of structurele overname, bijvoorbeeld vakantieopvang of wekelijks een dagdeel. Verder gaat het over het overnemen van taken thuis of buitenshuis. Thuis bijvoorbeeld door vrijwilligers en buitenshuis bijvoorbeeld door middel van loeieropvang.

Andere ondersteuningsbehoefte betreft speciale themabijeenkomsten voor mantelzorgers bijvoorbeeld over Alzheimer, de belastingen enz. Verder is er behoefte aan een vraagbaak/klankbord. Ook lotgenotencontacten worden als erg zinvol ervaren. Zoals ook op andere terreinen gebleken is, is het praten met mensen die zich in een vergelijkbare situatie bevinden en daarmee het uitwisselen van ervaringen de mantelzorgers tot steun.

Naast de genoemde ondersteuningsmogelijkheden is er sedert dit jaar ook een financiële waarderingsregeling voor mantelzorgers. Deze regeling wordt door het Rijk verzorgd. Mantelzorgers die langer dan 6 maanden voor iemand met een AWBZ-indicatie zorgen komen in principe in aanmerking voor een onkostenvergoeding van € 250 per jaar.

Uitwerking van de mogelijkheden

Bij het bovenstaande is steeds een duidelijke scheiding aangehouden tussen enerzijds de mantelzorg en anderzijds het vrijwilligerswerk, dit vanwege de verschillen tussen beide onderwerpen. De belangrijkste daarvan zijn dat vrijwilligerswerk een keuze is; mantelzorg is min of meer een verplichting. Vrijwilligerswerk omvat een oneindig breed scala aan activiteiten, die vaak ook nog een ontspannende, leuke kant hebben. Mantelzorg is vooral gericht op persoonlijke zorg voor een naaste, iets wat veelal grote inspanningen vergt en de mens in aanraking brengt met de schaduwkanten van het leven.

Dit onderscheid werkt ook door in de keuze voor de manier waarop gestalte gegeven kan worden aan de ondersteuning, omdat de specialismen ook doorwerken binnen de organisaties die de gewenste dienstverlening uit kunnen voeren. Met nadruk kiezen wij voor een externe uitvoering, omdat daar de expertise aanwezig is die benodigd is om een en ander adequaat uit te voeren. Daarbij verdient het verder de voorkeur te kiezen voor een organisatie die plaatselijk goed bekend is.

Ook een regionale vertakking is een pluspunt, omdat daardoor sneller voldoende kandidaten voor bijvoorbeeld een cursus gevonden kunnen worden. Verder strekt concrete ervaring tot aanbeveling. Op grond van deze uitgangspunten, hierover gevoerde gesprekken en twee ingediende offertes menen wij dat de Noord-Limburgse welzijnsinstelling Synthese de juiste keuze is. De beide offertes van Synthese zijn als bijlage bij deze nota gevoegd.

Met deze organisatie zijn wij overeengekomen om het laatste kwartaal van 2007 te gebruiken als voorbereidingsperiode voor het daadwerkelijk starten met alle voorgenomen activiteiten in 2008. Er zullen dan extra uren worden ingezet. Op deze manier wordt optimaal gebruik gemaakt van de beschikbare tijd en middelen.

De volgende zaken worden door Synthese opgepakt:

Mantelzorg.

- Oprichting Steunpunt Mantelzorg. Door middel van een uitgebreide PR campagne in het najaar worden mantelzorgers en organisaties ingeschreven en ontvangen een nieuwsbrief.
- Organisatie van ondersteuningsactiviteiten zoals respijtzorg en lotgenotencontacten.
- Samenwerking met andere organisaties zoals de Algemene Hulpdienst Mook en Pantein.
- Wekelijks spreekuur.
- Organisatie van de Dag van de Mantelzorg.

Vrijwilligerswerk.

- Oprichting Vrijwilligerscentrale en het inrichten van een website. Door middel van een uitgebreide PR campagne wordt dit najaar bekendheid gegeven aan de centrale en de website.
- Inventarisatie en vervulling van vrijwilligersvacatures.
- Maken van samenwerkingsafspraken met de verenigingen.
- Wekelijks spreekuur.
- In 2008 worden minstens twee informatiebijeenkomsten gehouden met onderwerpen als "Belasting en vrijwilligers" en "Werving van vrijwilligers".

Verder is er een offerte van de Lumens Groep, een welzijnsorganisatie te Eindhoven, over een vrijwilligersverzekering. Door een collectieve aanpak voor een groot aantal gemeenten kan er een zeer concurrerend aanbod gedaan worden.

Deze verzekeringsmogelijkheid kan met ingang van 2008 worden geboden. In november 2007 zullen er informatiebijeenkomsten worden gehouden voor de plaatselijke verenigingen.

Wij menen dat hiermee een goede en concrete aanpak voor beide beleidsterreinen tot stand komt. Ter evaluatie hiervan zal eind 2008 worden gezien of deze veronderstelling juist is. In de tussenliggende periode zullen wij onderzoeken of er mogelijkheden zijn voor de opzet van een Administratief Service Bureau voor de verenigingen. Hierover zal de raad te zijner tijd nader geïnformeerd worden.

Bekostiging van de voornemens

In de begroting van onze gemeente is voor bovenstaande taken een bedrag opgenomen van € 15.000. De offertes leiden tot de volgende kostenramingen:

2007

Mantelzorg 50% van € 15.305	€ 7.653
Vrijwilligerswerk 50% van € 14.219	7.110
Introductiekosten vrijwilligersverzekering	1.500

Totaal € 16.263.

2008

Mantelzorg	€ 7.653
Vrijwilligerswerk	7.110
Vrijwilligersverzekering 1.250 x € 0.80	1.000
Beheerskosten verzekering	1.140

Totaal € 16.903.

Deze berekeningen leiden tot de slotsom dat er ten opzichte van de raming op jaarbasis in de begroting van € 15.000 sprake is van een kleine overschrijding. Kijkend naar het belang van mantelzorg en vrijwilligerswerk mag dit geen probleem zijn. Voor 2007 accepteren wij daarom een kleine budgetoverschrijding en voor 2008 zal een bedrag van afgerond € 17.000 in de begroting worden opgenomen. Op deze manier kan een goede ondersteuningsstructuur tot stand worden gebracht.